

Rekenhof

Onderzoek van de aanpassing van de Vlaamse begroting voor 2025

INHOUD

Lijst met afkortingen	3
Samenvatting	4
Inleiding	5
1 Macrobudgettaire aspecten	6
1.1 Economische groei- en inflatieparameters	6
1.2 Europees begrotingskader	7
1.3 Europese financieringsprogramma's	10
2 Transparantie	14
2.1 Evaluatie BA-light	14
2.2 Evolutie vorderingensaldo	15
2.3 Vorderingensaldo over de jaren heen	16
2.4 Tabel II-2 – Evolutie bij ongewijzigd beleid – Eenmalige maatregelen	16
2.5 Deelnemingen en kredietverleningen	19
2.6 Onderbenutting	21
2.7 Beleidsruimte	23
2.7.1 Overdrachtsbepalingen	23
2.7.2 Begrotingsfondsen	24
3 Kas- en schuldbeheer	26
3.1 Geconsolideerde schuld	26
3.2 Aftoetsing Vlaamse schuldnorm	28
3.3 Kredietrating	28
4 Analyse van de ontvangsten	30
4.1 Algemeen	30
4.2 Gewest- en gemeenschapsmiddelen BFW en specifieke dotaties	30
4.3 Opcentiemen	31
4.4 Gewestelijke belastingen	32
4.5 Diverse ontvangsten	32
5 Analyse van de uitgaven	33
5.1 Beleidsdomein Financiën en Begroting (FB)	33
5.2 Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)	34
5.3 Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)	34
5.4 Beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS)	36
6 Formele opmerkingen	38
6.1 Vlaamse deelstaatoverheid	38
6.2 Algemene toelichting	38
6.3 Uitgavendecreet	38
6.4 Verantwoording decreetbepalingen	39
6.5 Programmadedcreet	39
6.6 Begrotingtechnisch	39

Lijst met afkortingen

BA	Aangepaste begroting
BAR	Brexit Adjustment Reserve
BBP	Bruto binnenlands product
BFW	Bijzondere financieringswet
BTZ	Basis Tegemoetkoming Zorg
COFOG	Classification of the Functions of Government
EB	Economische Begroting
EC	Europese Commissie
ESR	Europees Stelsel van Rekeningen
FHV	Faciliteit voor Herstel en Veerkracht
FPB	Federaal Plan Bureau
GIP	Geïntegreerd Investeringsplan
HRF	Hoge Raad van Financiën
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor Nationale Rekeningen
KB BZ J	Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
OMG	Omgeving
OV	Onderwijs en Vorming
PMT	Nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn
RRF	Recovery and Resilience Facility
VAK	Vastleggingskrediet
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	Vereffeningskrediet
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VSB	Vlaamse Sociale Bescherming
VWF	Vlaams Woningfonds
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Samenvatting

In het kader van zijn informatieopdracht tegenover het Vlaams Parlement geeft het Rekenhof commentaar en advies bij de ontwerpen van aanpassing van de Vlaamse begroting 2025.

Kerncijfers

Bij de initiële begroting 2025 raamde de Vlaamse Regering het vorderingensaldo op -4,3 miljard euro. Nu raamt ze de aangepaste ESR-geconsolideerde ontvangsten en uitgaven voor 2025 op respectievelijk 60,3 en 64,8 miljard euro, wat resulteert in een vorderingensaldo van -4,5 miljard euro. Het saldo ten opzichte van de begrotingsdoelstelling, zonder de bouwkost Oosterweel en het Vlaamse relanceplan, blijft nagenoeg constant op -3,1 miljard euro.

Bij de opmaak van de aangepaste begroting 2025 is de Vlaamse Regering voor de ontvangsten uitgegaan van een economische groei van 1,2% en een inflatie van 2,8% en voor de uitgaven van een gezondheidsindex van 3,0%. Begin mei publiceerde het Federaal Planbureau recentere vooruitzichten, waaruit blijkt dat de inflatie en de gezondheidsindex in 2025 dalen tot respectievelijk 2,1% en 2,3%.

Evaluatie BA-light

Het Rekenhof heeft de aangepaste begroting 2025 getoetst aan de randvoorwaarden inzake BA-light gesteld door het Vlaams Parlement. Het stelde vast dat niet aan alle voorwaarden werd voldaan. Zo bestaat de algemene toelichting bij de aangepaste begroting te vaak uit een loutere opsomming van de belangrijkste bijstellingen van de vastleggings- en vereffeningskredieten, zonder inhoudelijke uitleg. De algemene toelichting focust op de bijstellingen van de ESR-geconsolideerde ontvangsten en -uitgaven die rechtstreeks bijdragen tot het vorderingensaldo van de Vlaamse deelstaatoverheid. Over de evolutie van de deelnemingen en kredietverleningen wordt beperkt informatie verstrekt. Daardoor beschikt het Vlaams Parlement niet altijd over de nodige achtergrondinformatie om een globaal inzicht te verwerven in de begrotingsaanpassingen.

Vorderingensaldo

Bij ongewijzigd beleid zou het vorderingensaldo van -4,3 miljard euro evolueren naar -5,1 miljard euro. De Vlaamse Regering neemt in de aangepaste begroting 2025 een aantal maatregelen om dat extra tekort op te vangen. Ze plant 220,0 miljoen euro aan extra onderbenutting door een strenger beleid op herverdelingen en er wordt 329,0 miljoen euro aan eenmalige uitgaven, bepaald bij de initiële begroting 2025, niet uitgevoerd. De Vlaamse Regering verhoogt de *buffer voor betaalincenties* met 165,0 miljoen euro tot 265,0 miljoen euro. De buffer wordt buiten de berekening van het vorderingensaldo gehouden.

Evolutie van de schuld

De geraamde Vlaamse geconsolideerde schuld 2025 neemt toe met 6,7 miljard euro of 16,0% vergeleken met 2024 door het vorderingentekort, maar ook door de financiering van het relanceplan en de sociale woningbouw. Vlaanderen behoudt zijn langetermijn rating van AA met negatieve outlook. De geraamde schuld groeit aan tot 80% van de lopende ontvangsten. De netto-actiefpositie is in 2023 verder gedaald naar -8,1 miljard euro, terwijl een positief saldo wordt beoogd.

Lantis – Oosterweelverbinding

In de aangepaste begroting 2025 wordt de opname van de lening door Lantis verhoogd met 228,0 miljoen euro, waarvan 84,9 miljoen euro aan uitgaven opgenomen is in de aangepaste begroting van Lantis. Die lening dient onder meer ter compensatie van PFAS-gerelateerde kosten en overmacht risico's voor de NEC4-verbintenissen voor de Oosterweelknoop en Rechteroever, in afwachting van verdere financieringsafspraken. De algemene toelichting verklaart niet in welke mate de verhoogde lening en de bijkomende geraamde investeringsuitgaven van Lantis al betrekking hebben op het nog niet vastgelegde contractgedeelte van de overmachtrisico's en andere bijkomende investeringsuitgaven ten bedrage van 2.380,0 miljoen euro.

Inleiding

Dit verslag bevat de commentaar van het Rekenhof bij de aanpassing van de Vlaamse begroting 2025 en vloeit voort uit de informatieopdracht van het Rekenhof tegenover het Vlaams Parlement, zoals vastgesteld in het decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO). Artikel 60 van het decreet bepaalt dat de Vlaamse Regering de stukken die ze krachtens de VCO aan het Vlaams Parlement bezorgt, gelijktijdig aan het Rekenhof bezorgt. Artikel 61 bepaalt dat het Rekenhof het Vlaams Parlement adviseert over de meerjarenraming, over de ontwerpen van begroting en begrotingsaanpassing en de bijbehorende beleids- en begrotingstoelichting.

De begrotingsaanpassing is in principe inhoudelijk beperkt tot een technische aanpassing (BA-light). Bij een begrotingsaanpassing zijn er geen gedetailleerde beleids- en begrotingstoelichtingen zoals bij een begrotingsopmaak, maar wordt alle onderliggende informatie gegeven in de algemene toelichting.

Dit verslag behandelt zoals gebruikelijk de macrobudgettaire aspecten van de aangepaste begroting 2025, gevolgd door een bespreking van de transparantie van de begroting, het kas- en schuldbeheer, een analyse van de ontvangsten en uitgaven en een aantal formele opmerkingen.

Het Rekenhof heeft zijn begrotingsonderzoek uitgevoerd in overeenstemming met de fundamentele beginselen die het ter zake heeft opgesteld. Die beginselen zijn beschikbaar op de website van het Rekenhof (rekenhof.be).

1 Macrobudgettaire aspecten

1.1 Economische groei- en inflatieparameters

Bij de opmaak van de initiële begroting 2025 ging de Vlaamse Regering uit van een economische groei van 1,3% en een inflatie van 1,9%. De Vlaamse Regering baseerde zich daarvoor op de raming van het Federaal Planbureau (FPB) van 11 september 2024 in het kader van de economische begroting (EB).

Voor de bijstelling van de middelen in de aangepaste begroting 2025 baseerde de Vlaamse Regering zich conform de bijzondere financieringswet (BFW) op de economische begroting van 13 februari 2025 van het FPB en hanteert ze een economische groei van 1,2% en een inflatie van 2,8%. Voor de aanpassing van de uitgaven wordt conform de vooruitzichten van het FPB van 1 april 2025 uitgegaan van een gezondheidsindex van 3,0% en een overschrijding van de spilindex in september 2025.

De ramingen van het FPB van begin mei 2025 stellen de inflatie (2,1%) en de gezondheidsindex (2,3%) bij. De eerstvolgende overschrijding van de spilindex wordt uitgesteld naar februari 2026. Bij de ramingen van juni 2025 behoudt het FPB dezelfde paramaters. Die actuelere inflatievooruitzichten werden niet in de voorliggende begrotingsaanpassing verwerkt.

Tabel 1 – Parameters economische begroting (in %)

	Economische groei	Inflatie	Gezondheidsindex
Vermoedelijke realisatie 2024 (EB 09/2024)	1,1	3,2	3,3
Definitieve realisatie 2024	1,0	3,1	3,3
Initiële begroting 2025 (EB 09/2024)	1,3	1,9	2,1
Aangepaste begroting 2025 (EB 02/2025)	1,2	2,8	3,0
Ramingen FPB 05/2025	-	2,1	2,3

Bron: Algemene toelichting – Aangepaste begroting 2025 tabel III-1 p. 17

De raming van het International Monetair Fonds (IMF) van 22 april 2025 verwacht een lagere groei (0,8%) en een hogere inflatie (3,2%) dan de aangepaste begroting. De raming van de Europese Commissie (EC) van 19 mei 2025 verwacht ook een lagere groei (0,8%), maar wel eenzelfde niveau van inflatie (2,8%).

Tabel 2 – Ramingen van groei en inflatie voor België (in %)

	IMF (22/04/2025)	EC (19/05/2025)
Econ. groei 2024 – vermoedelijke realisatie	1,1	1,1
Econ. groei 2024 – definitieve realisatie	1,0	1,0
Econ. groei 2025 – initiële begroting	1,2	1,2
Econ. groei 2025 – aangepaste begroting	0,8	0,8
Inflatie 2024 – vermoedelijke realisatie	4,3	4,4
Inflatie 2024 – definitieve realisatie	4,3	4,3
Inflatie 2025 – initiële begroting	2,1	2,9
Inflatie 2025 – aangepaste begroting	3,2	2,8

Bron: International Monetary Fund - World Economic Outlook Database (April 2025) en European Commission – Spring, 2025 Economic Forecast

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

1.2 Europees begrotingskader

De algemene toelichting beschrijft in hoofdstuk VI – *Europees kader en normering* uitgebreid het nieuwe Europees begrotingskader en de normering. In dit verslag herhaalt het Rekenhof de belangrijkste items en vult aan waar nodig.

Nieuw Europees begrotingskader

Op 29 april 2024 keurde het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie het nieuwe Europese begrotingskader goed¹. Het begrotingskader steunt op de nationale budgettaire-structurele plannen voor de middellange termijn (PMT) als onderdeel van het multilateraal begrotingstoezicht door de Raad en de Commissie (het Europees Semester), om gezonde en houdbare overheidsfinanciën, duurzame en inclusieve groei en veerkracht te bevorderen door middel van hervormingen en investeringen, en buitensporige overheidstekorten te voorkomen.

Als de overheidsschuld hoger is dan 60% van het bruto binnenlands product (bbp) of als er sprake is van een overheidstekort van meer dan 3% van het bbp, legt de Commissie de betrokken lidstaat een referentietraject voor met een netto-uitgavenpad² dat een aanpassingsperiode van vier jaar bestrijkt. Het referentietraject houdt verder rekening met de schuldhoudbaarheidswaorborg³ en de waarborg voor de weerbaarheid van het tekort⁴.

Het referentietraject kan verlengd worden met maximaal drie jaar door hervormings- en investeringstoezeggingen die de overheidsfinanciën structureel verbeteren en ingaan op de landspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie.

Buitensporigtekortprocedure België

De Europese Commissie stelde in haar rapport van 19 juni 2024 de overschrijding vast van de referentiewaarde van het overheidstekort van 3% van het bbp en stipuleerde onder meer dat de middellange termijnplanning en de coördinatie tussen de gemeenschappen en gewesten zwak is en dat de Hoge Raad van Financiën nog altijd niet volledig operationeel is. Op aanbeveling van de Commissie besliste de Raad van de EU op 26 juli 2024 de buitensporigtekortprocedure voor België op te starten.

Op 26 november 2024 communiceerde de Raad⁵ de aanbeveling dat België tegen eind 2027 een einde moet stellen aan het buitensporige tekort. De Raad stelde 30 april 2025 vast als uiterste datum voor België om effectief gevolg te geven aan zijn aanbeveling en de nodige maatregelen bij de Commissie in te dienen, samen met het jaarlijkse voortgangsverslag 2025. Daarna moet België ten

¹ Verordening 2024/1263 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht; Verordening 2024/1264 tot wijziging van Verordening 1467/97 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten; Richtlijn 2024/1265 betreffende de voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten.

² De netto-uitgaven worden gedefinieerd als de primaire uitgaven gecorrigeerd voor de discretionaire ontvangstenmaatregelen, de uitgaven gefinancierd door de EU, de nationale uitgaven voor cofinanciering van Europese projecten, eenmalige factoren en de cyclische component van de werkloosheidsuitgaven.

³ Het referentiepad zorgt ervoor dat de verwachte overheidsschuldquote afneemt met een jaarlijks gemiddeld minimumbedrag van 1 procentpunt van het bbp zolang de overheidsschuldquote meer dan 90% van het bbp bedraagt.

⁴ Het referentiepad zorgt ervoor dat de begrotingsaanpassing waar nodig wordt voortgezet totdat de betrokken lidstaat een tekort heeft bereikt dat een gemeenschappelijke weerbaarheidsmarge in structurele termen van 1,5% van het bbp ten opzichte van de tekortreferentiewaarde van 3% van het bbp omvat.

⁵ COM(2024) 951.

minste om de zes maanden en totdat het buitensporige tekort volledig is gecorrigeerd, verslag uitbrengen over de gemaakte vorderingen.

Op 21 januari 2025 beval de Raad in het kader van de buitensporigtekortprocedure een correctief pad aan, in afwachting van de indiening van het nationale budgettaire-structurele plan voor middellange termijn (PMT) met een referentie pad van vier jaar met een overheidstekort van 3,0% tegen 2027 en een overheidsschuld eind 2027 naar 105,4% van het bbp.

Na indiening van het PMT door België, de beoordeling ervan door de Commissie en de goedkeuring ervan door de Raad, kan de Raad op grond van artikel 126, lid 7, VWEU⁶, op aanbeveling van de Commissie een nieuw correctief netto-uitgavenpad aanbevelen.

Plan middellange termijn België

Op 18 maart 2025 bezorgde België zijn PMT aan de Europese Commissie na goedkeuring door het Overlegcomité van 14 maart 2025. Het PMT gaat uit van een aanpassingsperiode van 7 jaar. De groei van de netto-uitgaven wordt begrensd tot 3,6% in 2025 en daalt geleidelijk naar 2,1% vanaf 2028, waardoor in 2029 een vorderingensaldo van -3,0% wordt bereikt. Het PMT bevat geen afspraken over de verdeling van de inspanningen tussen Entiteit I (federale overheid en sociale zekerheid) en Entiteit II (de gemeenschappen en gewesten). De Hoge Raad van Financiën (HRF) gaf in juli 2024, op vraag van de federale regering⁷, een advies over de verdeling van het door de Europese Commissie aan België overgemaakt referentiepad. Het advies werd op vraag van de federale regering in april 2025 door de HRF herberekend.

Op 30 april 2025 diende België, na goedkeuring door het Overlegcomité, ook het Ontwerpbegrotingsplan 2025⁸ en het jaarlijkse voortgangsverslag⁹ in bij de Europese Commissie. Ook die documenten bevatten nog geen afspraken over de verdeling van de inspanningen tussen de verschillende overheden.

Op 4 juni 2025 beoordeelde de Europese Commissie het Ontwerpbegrotingsplan 2025 van België, met de activering van de nationale ontsnappingsclausule om hogere defensieuitgaven te financieren, positief.

Plan middellange termijn: deel Vlaanderen

De Vlaamse bijdrage aan het PMT van België werd meegedeeld aan de Vlaamse Regering op 14 maart 2025. De nota behandelt de krachtlijnen van het Vlaamse begrotingsbeleid en negentien Vlaamse hervormingen en investeringen gelinkt aan de landspecifieke aanbevelingen van de EU en de gemeenschappelijke EU-prioriteiten. De Vlaamse krachtlijnen werden volledig overgenomen in het PMT van België.

De Vlaamse bijdrage aan het eerste voortgangsverslag inzake het PMT en aan het ontwerpbegrotingsplan 2025 werd op 25 april 2025 meegedeeld aan de Vlaamse Regering¹⁰.

Het Rekenhof stelde vast dat de Vlaamse bijdragen aan het PMT en het ontwerpbegrotingsplan van België nog niet bij het Vlaams Parlement werden ingediend. Artikel 10, §1 van de VCO en het

⁶ Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

⁷ De Afdeling ontving eind maart 2024 de vraag van de federale regering om tegen midden juli een advies te verstrekken over een verdeling van de inspanningen over de verschillende overheidsgeledingen gebaseerd op de uitgavenbenchmark opgenomen in het budgettaire referentietraject dat de Europese Commissie voor België heeft opgesteld.

⁸ Dat eigenlijk 15 oktober ingediend moest worden.

⁹ Dat uiterlijk 30 april van elk jaar ingediend moet worden.

¹⁰ Bijlage 1 van de mededeling omvat de Vlaamse cijfergegevens en bijlage 2 de voortgang van de 19 Vlaamse hervormingen en investeringen.

reglement van het Vlaams Parlement bepalen nochtans dat die communicatie (op basis van het vorige Europese begrotingskader) moet gebeuren.

Defensie-uitgaven

De Europese Commissie publiceerde op 19 maart 2025 het Witboek over Europese defensie. De Commissie verzocht de lidstaten de nationale ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact te activeren, om budgettaire ruimte te creëren voor bijkomende defensie-uitgaven.

Om de houdbaarheid van de begroting te waarborgen, blijven de afwijkingen beperkt tot:

- een verhoging van enkel de defensie-uitgaven, met als uitgangspunt de statistische categorie *defensie* in de classificatie van overheidsfuncties (COFOG¹¹)¹²;
- maximaal 1,5% van het bbp voor elk jaar waarin de nationale ontsnappingsclausule wordt geactiveerd;
- gedurende een periode van vier jaar.

België heeft op 30 april 2025 aan de Europese Commissie gevraagd om de nationale ontsnappingsclausule voor de periode 2025 tot 2029 te activeren. De Europese Commissie heeft op 4 juni 2025 een aanbeveling gericht aan de Raad van Europa om de nationale ontsnappingsclausule voor België tot 2028 te activeren.

Beoordeling PMT door de Europese Commissie

De Europese Commissie heeft op 21 mei 2025 een positief advies verstrekt over het PMT-plan van België aan de Raad van Europa en beveelt aan de periode te verlengen tot zeven jaar. Het plan voldoet aan de technische eisen van het Europese begrotingskader, maar verschillende beleidsmaatregelen moeten nog vertaald worden in de jaarbegrotingen. De Europese Commissie stelt vragen bij de significante indirecte positieve gevolgen van de arbeidsmarktmaatregelen. Ten slotte geeft de Europese Commissie aan dat er een effectieve budgetcoördinatie moeten komen tussen de federale overheid en de gemeenschappen en gewesten.

Aanbevelingen van de Europese Commissie aan België

De Europese Commissie heeft op 4 juni 2025 aan de Raad van Europa voorgesteld om aanbevelingen te maken aan België over het economische, sociale en budgettaire beleid met volgende krachtlijnen:

- de defensie-uitgaven versterken;
- het gezondheidssysteem efficiënter maken;
- de regelgeving en de administratie vereenvoudigen;
- de ondersteuning van onderzoek en ontwikkeling richten op innovatieve bedrijven met een hoog groeipotentieel;
- de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen sterk reduceren, de inzet op hernieuwbare energie versterken en de subsidies aan de fossiele sector uitfaseren;
- de landbouw duurzamer maken en de waterkwaliteit verbeteren;
- het arbeidsmarktbeleid versterken voor laaggeschoolden, oudere werknemers, migranten en personen met een beperking;
- de performantie en relevantie van onderwijs en opleiding voor de arbeidsmarkt versterken;
- de job van leerkracht versterken.

¹¹ COFOG staat voor *Classification of the Functions of Government*.

¹² De Vlaamse overheid heeft op basis van de COFOG-rekening 2023 geen uitgaven die vallen onder de COFOG-categorie defensie.

Aanbevelingen van het Rekenhof

Het Rekenhof herhaalt de aanbevelingen uit zijn advies bij de initiële begroting 2025 dat de Vlaamse Regering zo snel mogelijk via het Overlegcomité bindende afspraken¹³ vastlegt over:

- de netto-uitgavenpaden die elke deeltentiteit dient te volgen voor zeven jaar;
- de consequente en transparante berekeningswijzen voor de netto-uitgavenpaden voor elke deeltentiteit en voor België in zijn geheel en voor de relatie tot de ESR-vorderingensaldi;
- de rapporteringsmethodiek en -planning voor de verschillende entiteiten;
- de sanctie- of beloningsmechanismen bij tekorten of overschotten ten opzichte van de afgesproken uitgavenpaden;
- de rol van de Hoge Raad van Financiën.

Het VCO-decreet zal aangepast moeten worden aan het nieuwe Europese begrotingskader en aan de afspraken van het Overlegcomité. Het Rekenhof beveelt aan om ook de rol van het Vlaams Parlement duidelijk vast te leggen in het nieuwe Europese begrotingskader.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

1.3 Europese financieringsprogramma's

De Europese Unie creëerde twee financieringsprogramma's om de fundamenteën van de economie te herstellen.

Faciliteit voor Herstel en Veerkracht

De Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (FHV), ook *Recovery and Resilience Facility* (RRF) genoemd, is een onderdeel van het plan NextGenerationEU. Met een waarde van 723,8 miljard euro is het één van de belangrijkste instrumenten van de Europese Unie op het vlak van investeringsbeleid. België krijgt 4,52 miljard euro¹⁴ aan Europese subsidies en het Vlaamse aandeel in de geraamde Europese RRF-subsidie bedraagt 1,72 miljard euro die in verschillende schijven zal worden betaald. Het onderstaande overzicht toont de status van de verschillende betalingsschijven.

¹³ Hervorming nr. 6 in het PMT-plan van België: de coördinatie van het begrotingsbeleid tussen de verschillende overheidsgeledingen.

¹⁴ Herberekening door Europese Commissie van 30 juni 2022 (https://commission.europa.eu/system/files/2022-06/2022_06_30_update_maximum_financial_contribution_rrf_grants.pdf).

Tabel 3 – Overzicht betalingscijven Europese steun (in miljoen euro)

	Bedrag	Status
Voorschot RRF	293,1	Ontvangst dd. 26/08/2021
Voorschot REPowerEU	41,6	Ontvangst dd. 13/02/2024
Betaalaanvraag 1	252,0	Ontvangst dd. 14/10/2024
Betaalaanvraag 2	332,9	Goedgekeurd EC dd. 19/05/2025
Betaalaanvraag 3	235,4	Evaluatie EC dd. 25/06/2025
Betaalaanvraag 4	338,3	
Betaalaanvraag 5	185,2	Nog niet ingediend
Betaalaanvraag 6	251,0	
Totaal	¹⁵ 1.929,5	

Op 25 juli 2024 werd een tweede betaalaanvraag van 868,9 miljoen euro¹⁶ ingediend bij de Europese Commissie, waarvan 332,9 miljoen euro bestemd is voor Vlaanderen. Op 19 mei 2025 keurde de Europese Commissie de betaalaanvraag goed. De kasmatige ontvangst wordt verwacht begin juni 2025. Op 31 maart 2025 werd een derde betaalaanvraag ingediend bij de Europese Commissie. De evaluatie ervan wordt verwacht op 25 juni 2025.

De initiële begroting 2025 raamde de kasontvangsten op 573,7 miljoen euro en de RRF ESR-ontvangsten op 215,9 miljoen euro¹⁷, waardoor het saldo van de vordering op Europa zou dalen van 815,1 miljoen euro¹⁸ eind 2024 naar 457,3 miljoen euro eind 2025 (-357,8 miljoen euro¹⁹). De aangepaste begroting 2025 stelt de geraamde kasontvangsten bij tot 568,4 miljoen euro (-5,3 miljoen euro)²⁰, de RRF ESR-ontvangsten tot 250,4 miljoen euro (+114,1 miljoen euro) en de REPowerEU ESR-ontvangsten op 101,5 miljoen euro (+21,9 miljoen euro), waardoor de vordering op Europa eind 2025 op 598,6 miljoen euro geraamd wordt²¹.

De onderstaande tabel toont hoeveel de Vlaamse overheid sinds 2021 heeft uitgegeven voor het relanceplan (vereffeningen), REPowerEU en welke ontvangsten daartegenover staan.

Tabel 4 – Geraamde en effectieve uitvoering van relance, REPowerEU en Europese steun (in miljoen euro)

	Uitvoering relance + REPowerEU(VEK)	Europese steun	
		ESR-aanrekening	Op kasbasis ²²
Effectieve uitvoering t.e.m. 2024	3.084,1	1.408,8	586,7
Initiële begroting 2025	621,5	295,5	573,1
Aangepaste begroting 2025	843,1	351,9	568,4

Bron: Gegevens departement Financiën en Begroting en aangepaste begroting 2025

De begroting groepeerde de relance- en REPowerEU middelen op provisionele kredieten van het departement Financiën en Begroting. Omdat alle relanceprojecten vóór 31 december 2022 werden

¹⁵ 1.721,6 miljoen euro RRF + 208,0 miljoen euro REPowerEU.

¹⁶ <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6698DED9D9DACEC38A81A4F5>.

¹⁷ Inclusief 79,6 miljoen euro REPowerEU ontvangsten.

¹⁸ Zie financieel rapport bij de algemene rekeningen 2024- openstaande vorderingen ten opzichte van Europa.

¹⁹ Dit was de raming op CBo-gCBDAAR-OP bij begrotingsopmaak 2025.

²⁰ De initiële begroting raamde de kasontvangst van betaalaanvraag 3 en 4. Door de vertraagde goedkeuring door de Europese Commissie raamt de begrotingsaanpassing de kasontvangst van betaalaanvraag 2 en 3.

²¹ De evolutie van de stand ten opzichte van Europa wordt aldus geraamd op 216,5 miljoen euro (= raming op CBo-gCBDAAF-OP bij begrotingsaanpassing 2025).

²² Vanaf 2024 zijn in de kasontvangsten ook de stortingen met betrekking tot REPowerEU opgenomen.

vastgelegd, worden in 2025 alleen nog vereffeningskredieten (VEK) begroot. Voor de REPowerEU projecten kunnen in 2025 nog nieuwe vastleggingen gebeuren op het uit 2024 overgedragen vastleggingskrediet en worden ook vereffeningskredieten begroot. De belangrijkste bijstellingen zijn het gevolg van de tragere uitvoering van de relanceprojecten in de loop van 2024. De raming voor de uitvoering van het relanceplan bedroeg bij begrotingsaanpassing 2024 immers 1.033,9 miljoen euro²³, de uitvoering voor 2024 bedraagt 736,2 miljoen euro, of 297,5 miljoen euro minder dan geraamd²⁴.

Tabel 5 – Evolutie vereffeningskredieten relance

	2025	2026	2027
Initiële begroting 2025	541,9	279,9	0,0
Aangepaste begroting 2025	741,6	319,8	50,8

Bron: Relanceprovisie VEK-spreiding per project

De aangepaste begroting 2025 raamt voor begrotingsjaar 2027 nog 50,8 miljoen euro aan vereffeningskredieten, waarvan 44,8 miljoen euro betrekking heeft op VV110 – Congresinfrastructuur. Voor dat project werd 70,5 miljoen euro vastgelegd, waarbij de ontwikkeling van de *Smaakhaven in Antwerpen* het belangrijkste onderdeel is (38 miljoen euro). Tot eind 2024 bedroegen de vereffeningen 12,9 miljoen euro. Voor 2025 en 2026 voorziet de voorliggende begroting respectievelijk 1,0 en 11,6 miljoen euro aan vereffeningskredieten. Het overblijvende gedeelte (44,8 miljoen euro) wordt verwacht in 2027. Volgens Toerisme Vlaanderen zal de uitvoering van de projecten echter over een langere periode lopen²⁵. Vanaf begrotingsjaar 2027 wordt in principe geen centrale provisie voor relance meer opgenomen bij het departement Financiën en Begroting en zal Toerisme Vlaanderen in de budgetten moeten voorzien binnen de eigen begroting.

Voor een aantal Europees gefinancierde projecten is het onzeker of ze volledig uitgevoerd zullen zijn tegen de limietdatum van 30 juni 2026. Het gaat onder andere over het project VVo47 – *Waterstof* en VV125 – *Circulaire economie – recyclagehub*. Met de Europese Commissie wordt er onderhandeld over een algemene bijstelling van het Plan voor Herstel en Veerkracht. De goedkeuring ervan wordt verwacht in oktober 2025.

REPowerEU Plan

REPowerEU wil Europa tegen uiterlijk 2030 onafhankelijk maken van Russische olie en aardgas. Het plan zet in op energiebesparing, de productie van schone energie en de diversificatie van de energievoorziening. Het aandeel van België in de REPowerEU-subsidies bedraagt 281,7 miljoen euro, waarbij Vlaanderen recht heeft op 107,2 miljoen euro²⁶. De Vlaamse Regering voegde ook het overblijvende budget van de BAR-middelen²⁷ van 100,8 miljoen euro toe aan het REPowerEU budget²⁸, wat het totaal brengt op 208,0 miljoen euro.

²³ Tabel VIII-9: Relanceprovisie VEK-spreiding per project (in duizend euro) uit de algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2024.

²⁴ De totale bijstelling wijkt licht af van de onderbenutting van 2024 omdat bij de VEK-spreiding bij de algemene toelichting bij begrotingsaanpassing 2025 niet altijd het recentste uitvoeringscijfer voor 2024 opgenomen werd.

²⁵ Toerisme Vlaanderen voorziet de volgende verdeling van de vereffeningen: 2027 – 10,9 miljoen euro; 2028 – 13,9 miljoen euro; 2029 – 9,0 miljoen euro; 2030 – 9,0 miljoen euro en 2031 – 1,9 miljoen euro.

²⁶ Het Overlegcomité van 15 maart 2023 paste voor de verdeling van de REPowerEU-subsidies de RRF-verdeelsleutel (38,06%) toe.

²⁷ Brexit Adjustment Reserve.

²⁸ Naar aanleiding van een beslissing van de Europese Commissie - https://commission.europa.eu/publications/guidance-recovery-and-resilience-plans-context-repowereu_en.

Eind 2024 werd het niet-aangewende gedeelte van de vastleggingskredieten (76,7 miljoen euro) overgedragen naar 2025. Voor de vereffeningskredieten wordt de raming uit de initiële begroting van 79,6 miljoen euro naar 101,5 miljoen euro opgetrokken.

Bij gebrek aan een gedetailleerde raming in de algemene toelichting bij de aangepaste begroting 2025²⁹, geeft het Rekenhof in onderstaande tabel een overzicht van de uitvoering van de verschillende REPowerEU projecten. De projecten moeten, net als de RRF-projecten, gefinaliseerd zijn tegen juni 2026.

Tabel 6 – REPowerEU project (in miljoen euro)

	Vastleggingskredieten	Herverdeeld uit VAK-provisie tot eind 2024	Overgedragen VAK naar 2025	Vereffend tot eind 2024	Raming vereffening BA 2025
Mijn VerbouwPremie	51,0	25,5	25,5	25,5	25,5
Energetische investeringen in overheidsgebouwen	25,5	14,9	10,6	2,0	7,8
Energetische renovatie investeringen scholen GO!	25,5	0,0	25,5	0,1	8,5
Energetische investeringen in zorginfrastructuur (VIPA)	24,0	9,1	14,9	0,9	12,6
Oproep innovatieve productie-initiatieven hernieuwbare energie (VLAIO)	19,0	18,8	0,2	0,0	14,0
Oproep klimaatmaatregelen in de landbouw	5,0	5,0	0,0	0,0	1,0
Energetische renovatie VRT-gebouw	10,2	10,2	0,0	1,8	3,5
Verleiding openbare verlichting	37,7	37,7	0,0	3,2	23,7
Renovatie en Energiemaatregelen Agentschap Wegen en Verkeer	10,2	10,2	0,0	0,5	4,9
Totaal	208,1	131,4	76,7	34,0	101,5

Bron: Rekenhof

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

²⁹ Er wordt ook niet over de uitvoering gerapporteerd bij de algemene rekening 2024.

2 Transparantie

2.1 Evaluatie BA-light

De Vlaamse Regering beperkt, in overleg met het Rekenhof en na akkoord van het Vlaams Parlement, de begrotingsaanpassing inhoudelijk tot een technische aanpassing, de zogenaamde *BA-light*. De algemene toelichting wordt inhoudelijk uitgebreid, ter vervanging van de beleids- en begrotingstoelichting³⁰.

Het Vlaams Parlement ging akkoord met een BA-light onder een aantal randvoorwaarden en het Rekenhof stelde het volgende vast:

- De Vlaamse Regering heeft de begrotingsdocumenten op 16 mei 2025 aan het Vlaams Parlement bezorgd. Alle nuttige documenten dienstig voor het begrotingsonderzoek werden tijdig bezorgd aan het Rekenhof.
- De algemene toelichting bij de aangepaste begroting legt uit welke aanpassingen zijn doorgevoerd en welke impact dat heeft op de begrotingscijfers, maar geeft nog onvoldoende uitleg over waarom die aanpassingen nodig zijn. Vooral de toelichting over de voorziene besparingen en de uitgaven bestaat vaak uit een loutere opsomming van de belangrijkste bijstellingen van de vastleggings- en vereffeningskredieten, zonder inhoudelijke uitleg. Daardoor beschikt het Vlaams Parlement niet altijd over de nodige achtergrondinformatie om een globaal inzicht te verwerven in de begrotingsaanpassingen.
- Een aantal beslissingen, waaronder het niet uitvoeren van bij de vorige begrotingsronde voorziene uitgaven (329,0 miljoen euro) worden opgenomen onder *evolutie ongewijzigd beleid*, terwijl het gaat over politieke beslissingen die veeleer als nieuw beleid moeten worden gepresenteerd. Daarnaast wordt een participatiekrediet voor strategische investeringen ingeschreven voor respectievelijk 500,0 en 50,0 miljoen euro aan vastleggings- en vereffeningskrediet voor de oprichting van een Vlaams defensiefonds. Dat nieuw beleid kadert in het Vlaamse defensieplan, dat de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd op 25 april 2025. In de initiële begroting was het defensieplan, dat een antwoord wil bieden op de veranderde geopolitieke context, nog niet opgenomen.
- Het ontwerp decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2025 schrijft in artikel 15, 24 en 29 enkele nieuwe nominatieve subsidies in voor een maximaal bedrag. Het betreft voornamelijk subsidies aan de Bourschouwburg in Antwerpen (47,2 miljoen euro), het concertgebouw Brugge (6,8 miljoen euro), het Thermae Palace hotel en de Koninklijke Gaanderijen in Oostende (30,0 miljoen euro) en Port of Antwerp-Bruges (23,0 miljoen euro). De bedragen zijn moeilijk of niet af te stemmen met de kredietbijstellingen van de betrokken begrotingsartikelen in de aangepaste administratieve uitgavenbegroting. De verantwoording van de decreetsbepalingen geeft geen verdere uitleg over de inhoud van de nieuwe subsidies. Evenmin wordt uitgelegd hoe het maximaal bedrag van de subsidies is bepaald of in welke begrotingsjaren zij zullen worden aangerekend. Ook de algemene toelichting gaat daar niet op in³¹.

De administratieve middelen- en uitgavenbegroting bevat heel wat kleine bijstellingen, veelal via compensaties. Het Rekenhof herhaalt zijn vraag³² om bij de volgende BA-light geen kleine bijstellingen door te voeren en een drempel voor aanpassingen te hanteren. Het gebruik van gelijkaardige drempels zoals bedoeld in artikel 20, §2, van het VCO-decreet kan daarbij een richtlijn zijn.

Bij wijzigingen aan een artikel van het initiële middelen- of uitgavendecreet, wordt de tekst integraal vervangen. Daardoor is wat wordt gewijzigd, minder transparant. De verantwoording van

³⁰ Artikel 11 VCO decreet, zoals aangepast op 1 juli 2022.

³¹ Er wordt enkel uitgelegd dat er een eenmalige compensatie plaatsvindt van 18,6 miljoen euro VAK van het beleidsveld Onroerend Erfgoed naar het beleidsveld Cultuur voor de toekenning van een subsidie aan de stad Antwerpen voor de restauratie en herwaardering van de Bourschouwburg.

³² Brief aan de voorzitter van het Vlaams Parlement van 22 december 2021 (Ng-3.730.060-B1).

de decreetsbepalingen neemt de uitleg bij het oorspronkelijke artikel volledig over, en vult die aan met een (te) bondige uitleg van de wijziging(en). Er wordt wel aangegeven wat verandert, maar zonder te motiveren waarom dat gebeurt en welke gevolgen het heeft. Meestal wordt de uitleg over de wijzigingen gegroepeerd in de aanvang van de artikelverantwoording, maar soms gebeurt dat niet en moet die uitleg in de tekst van de verantwoording worden gezocht. Die werkwijze heeft tot gevolg dat de ontwerpdecreten tot aanpassing van de begroting langer en minder inzichtelijk zijn.

ANTWOORD

Deel Cultuur

Voor de subsidie voor de Bourslaschouwburg wordt er 18.585 keuro gecompenseerd vanuit de begroting van Onroerend Erfgoed. Het restbedrag wordt gefinancierd met de kredieten voor cultuurinfrastructuur in de begroting van het departement CJM. Voor deze subsidie gaf de VR haar principiële goedkeuring op 16 oktober 2020. In het regeerakkoord 2024-2029 werd beslist om de engagementen van de vorige legislatuur verder te zetten. Het oorspronkelijke totaalbedrag van dit project werd geraamd op 97,8 mio euro. Conform het maximaal % dat wordt toegepast in de reguliere beleidsinstrumenten m.b.t. het cultuurinfrastructuurbeleid wordt ook voor dit dossier een plafond toegepast van 60%, wat resulteert in een maximum subsidiebedrag van 58.682 keuro. Met de subsidie van 47.170 keuro en de eerdere subsidie van 5.000 keuro in 2023 blijft de Vlaamse Regering onder dat plafond.

De subsidie aan het Concertgebouw Brugge wordt gefinancierd met kredieten voor cultuurinfrastructuur in de begroting van het departement CJM. Er zijn geen kredietbijstellingen nodig. De geraamde totaalkost bedraagt 15.937 keuro. Voor dit project werd een aanvraag gedaan voor 6.750 keuro, het bedrag dat de VR bereid is als subsidie toe te kennen.

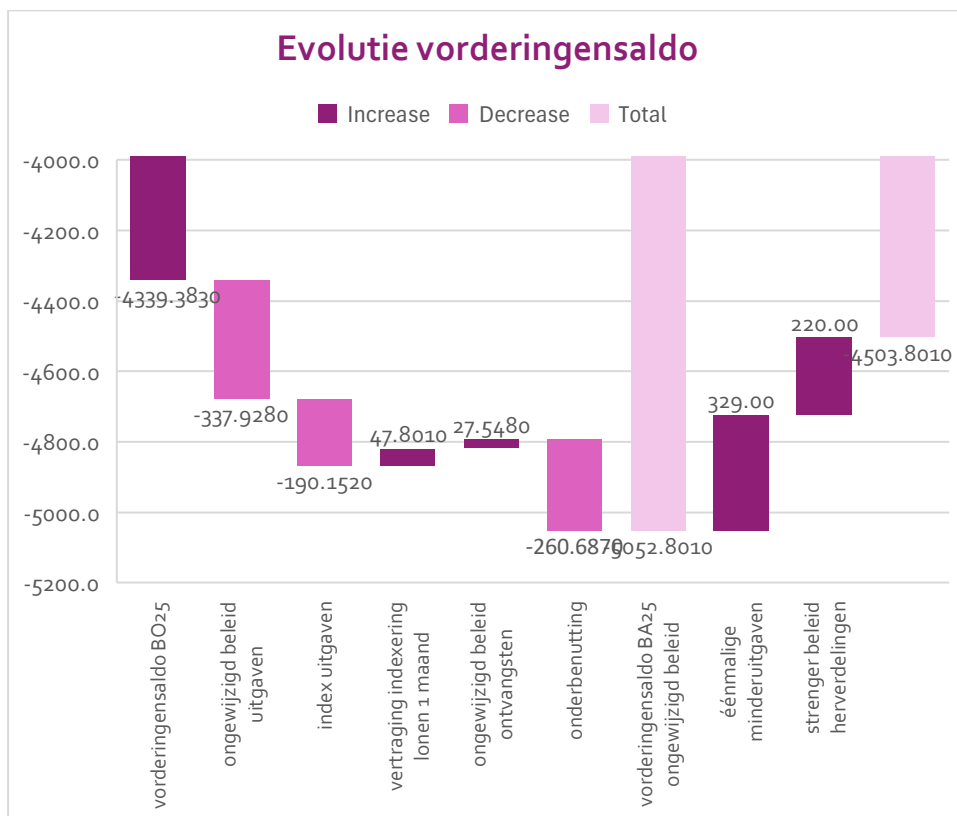
Beide subsidies worden vastgelegd met kredieten uit de begroting 2025. Daarom wordt voor die bedragen een decretale rechtsgrond voorzien in het uitgavendecreet.

Van het overige deel van bovenstaande opmerkingen van het Rekenhof wordt er akte genomen.

2.2 Evolutie vorderingensaldo

In voorliggende begroting verslechtert het vorderingensaldo met 164,4 miljoen euro tot -4.503,8 miljoen euro. Op basis van de algemene toelichting en bijkomend opgevraagde informatie geeft het Rekenhof in de volgende grafiek een globaal beeld van de verschillende soorten bewegingen.

Grafiek 1 – Evolutie vorderingensaldo ten opzichte van initiële begroting 2025 (in miljoen euro)

Bron: Rekenhof op basis aangepaste begroting 2025

Zonder extra maatregelen zou het vorderingensaldo op basis van de begrotingsaanpassing met 713,4 miljoen euro³³ (inclusief de inschatting van de vertraging van de doorrekening van de index in de lonen³⁴ met één maand) verslechteren naar -5.052,8 miljoen euro. Door de eenmalige maatregelen langs uitgavenzijde (zie 2.4 - Tabel II-2 – *Evolutie bij ongewijzigd beleid – Eenmalige maatregelen*), en een strenger beleid op de hervindingen (zie 2.6 - *Onderbenutting*) evolueert het vorderingensaldo naar -4.503,8 miljoen euro.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

2.3 Vorderingensaldo over de jaren heen

De volgende grafiek plaatst de evolutie van het vorderingensaldo³⁵ van de Vlaamse overheid in een meerjarenperspectief. Voor de begrotingsjaren 2023 en 2024 geeft de grafiek de verschillen weer tussen de initiële begroting, de begrotingsaanpassing en de rekening. Voor 2025 geeft de grafiek het verschil weer tussen de initiële en de aangepaste begroting 2025. De vorderingensaldi voor de

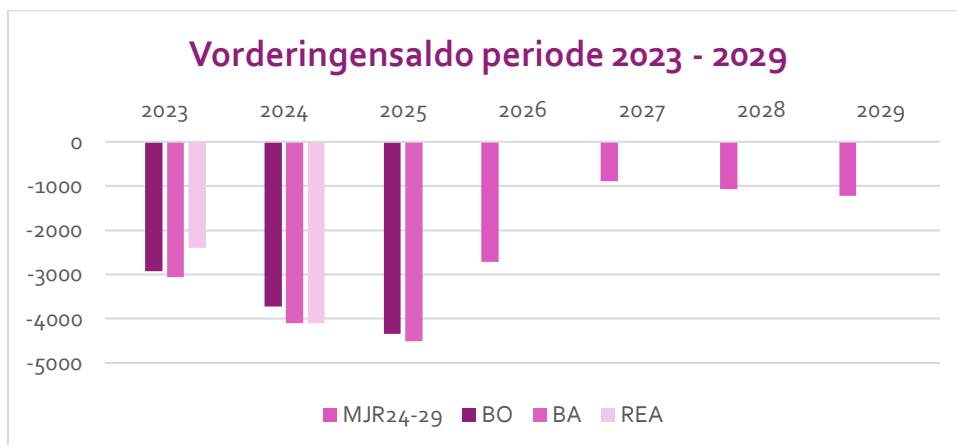
³³ Dit cijfer wijkt af van de 680 miljoen euro vermeld in de algemene toelichting (p. 13). Het bedrag van 680 miljoen euro is een berekening van tijdens het begrotingsproces en niet samengesteld op basis van de definitieve begrotingscijfers. Het Rekenhof houdt ook geen rekening met eventuele correcties voor de aftoetsing van de begrotingsdoelstelling van de Vlaamse Regering.

³⁴ Ontwerp van programmwet 27 mei 2025 Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, hoofdstuk 2 Harmonisatie van de indexering van sociale uitkeringen en wedden van de ambtenaren, uitgezonderd de federale openbare zorgsectoren. De Wet van 1 maart 1977, houdende inrichting van een stelsel waarbij sommige uitgaven in de overheidssector aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk worden gekoppeld, wordt gewijzigd.

³⁵ De cijfers in de grafiek zijn afkomstig uit de algemene toelichtingen bij de begrotingsaanpassingen en de rekeningdecreten.

periode 2026-2029 werden overgenomen uit de meerjarenraming 2024-2029 en geven een prognose van de evolutie.

Grafiek 2 – Evolutie vorderingensaldo 2023-2029 (in miljoen euro)

Bron: Rekenhof op basis van begrotings- en rekeningdocumenten

Het vorderingentekort stijgt sterk tussen 2023 en 2025 om vervolgens, zoals voorzien in de meerjarenraming 2024-2029, te worden afgebouwd tegen 2027. Nadien neemt het vorderingentekort weer licht toe naar het einde van de legislatuur. In 2023 was het resultaat 663 miljoen euro beter dan geraamd bij de begrotingsaanpassing. De rekening 2024 sloot af met een tekort dat vrijwel overeenkwam met wat bij de begrotingsaanpassing werd geraamd³⁶.

Bij een begrotingsaanpassing wordt geen aangepaste meerjarenraming voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

2.4 Tabel II-2 – Evolutie bij ongewijzigd beleid – Eenmalige maatregelen

De Vlaamse Regering beslist in de begrotingsaanpassing 2025 om een aantal eenmalige uitgaven (95,7 miljoen euro aan vastleggingskredieten en 329,0 miljoen euro aan vereffeningskredieten), bepaald bij initiële begroting 2025, niet uit te voeren of lager in te schatten en neemt die besparing op bij de evolutie bij ongewijzigd beleid.

Aangezien er minder vastleggingskredieten worden geschrapt dan vereffeningskredieten, lijkt de maatregel veeleer het vertragen van de reële uitvoering naar een volgend begrotingsjaar, dan een werkelijke besparing. De eenmalige maatregelen opgelegd door Financiën en Begroting worden heel beperkt of niet toegelicht in de algemene toelichting. Het Rekenhof lijst de eenmalige maatregelen op in het onderstaande overzicht en licht ze toe waar nodig. Uit het overzicht blijkt dat de Vlaamse Regering een aantal onderbenuttingen die het gevolg zijn van economische parameters of dagelijkse werking, opneemt als een eenmalige maatregel. Het Rekenhof wijst op het risico van dubbel telling met de historische onderbenutting die al is opgenomen als parameter binnen de berekening van het vorderingensaldo.

Tabel 7 – Tabel II-2 – Evolutie bij ongewijzigd beleid - Eenmalige maatregelen (in miljoen euro)

Beleidsdomein	Omschrijving	VAK	VEK	Toelichting
OV	Provisie Digisprong	-50,0	-50,0	beperkt
De bij de initiële begroting 2025 voorziene verhoging van de Digisprong-provisie ³⁷ met 200,0 miljoen euro voor de verdere digitalisering van het onderwijs wordt met 50,0 miljoen euro aan vastleggings- en vereffeningskredieten teruggedraaid. Door zowel de vastleggings- als de vereffeningskredieten aan te passen, lijkt het om een definitieve kredietvermindering te gaan.				
OV	Lonen basisonderwijs	-9,4	-9,4	beperkt
OV	Lonen secundair onderwijs	-10,6	-10,6	beperkt
De loonkredieten van het basisonderwijs ³⁸ en het secundair onderwijs ³⁹ worden respectievelijk met 9,4 en 10,6 miljoen euro verlaagd. De algemene toelichting meldt dat <i>er van de loonkredieten van het basis- en secundair onderwijs nog een deel niet-aangewende kredieten afgehouden worden in het kader van een eenmalige oefening bij de BA 2025 om het begrotingstekort onder controle te houden</i> . Het gaat hier om een gewone onderbenutting die niet als eenmalige maatregel kan beschouwd worden.				
WVG	VIPA	-	-16,1	geen
VIPA ontvangt bij voorliggende begroting 12,1 miljoen euro minder <i>niet-klassieke subsidies en werkingstoelagen</i> ⁴⁰ en 4,0 miljoen euro minder <i>klassieke infrastructuursubsidies</i> ⁴¹ . De algemene toelichting geeft geen verdere details over wat de besparingen inhouden.				
WVG	Opgroeien Regie	-2,0	-15,2	geen
Opgroeien Regie ontvangt bij voorliggende begroting 13,2 miljoen euro minder aan toelagen voor de apparaats- en beleidskredieten voor onder meer kinderopvang, preventieve gezinsondersteuning en adoptie ⁴² , en 2,0 miljoen euro minder voor de vastleggingskredieten inzake het Groeipakket ⁴³ . Het gaat om een onderbenutting op het uitbreidingsbeleid kinderopvang, terwijl de Vlaamse Regering het voorstelt als een besparing of eenmalige begrotingsmaatregel. Navraag leert dat de onderbenutting vermoedelijk hoger zal liggen.				

³⁷ FB0-1FBE2AB-PR.

³⁸ FCo-1FDE2DA-WT.

³⁹ FCo-1FDE2DD-WT.

⁴⁰ GB0-1GIF2SX-IS.

⁴¹ GB0-1GIF5SX-IS.

⁴² GB0-1GEF2UX-IS.

⁴³ GB0-1GEF2QX-IS.

Beleidsdomein	Omschrijving	VAK	VEK	Toelichting
	De ingeschreven besparing wordt wat de kinderopvang betreft enkel in vereffeningskredieten ingeschreven en niet in vastleggingskredieten. Aangezien vastleggings- en vereffeningskredieten voor geïntegreerd gezinsbeleid (kinderopvang) altijd gelijk zijn, is het niet duidelijk waarom dit op deze manier wordt opgenomen.			
WVG	VSB: actualisatie erkenningskalender Woonzorgcentra	-4,5	-4,5	beperkt
WVG	VSB: actualisatie basistegemoetkoming zorg (BTZ)	-19,2	-19,2	geen

De Vlaamse Sociale Bescherming ontvangt in de begrotingsaanpassing 23,7 miljoen euro minder aan toelagen voor de woonzorgcentra en basistegemoetkoming zorg⁴⁴. De algemene toelichting maakt melding van een *bijkomende verlaging van 4,5 miljoen euro aan vastleggingskredieten door een verwachte vertraging in de realisatie van de erkenningskalender*, maar maakt geen melding van een gelijkaardige daling in de vereffeningskredieten. De actualisatie basistegemoetkoming zorg (BTZ) blijft onbesproken. De actualisatie is een onderbenutting die niet als eenmalige maatregel kan beschouwd worden.

WVG	Welzijn: overige	-	-10,0	geen
-----	------------------	---	-------	------

Uit nazicht bleek dat er extra besparingen voorzien zijn bij:

- GBo-1GAF2ZZ-WT – 1,0 miljoen euro – Werkingsmiddelen Departement Zorg;
- GBo-1GCF2CB-WT – 4,0 miljoen euro – Coördinatie van het armoedebestrijdingsbeleid;
- GBo-1GDF2LA-WT – 1,0 miljoen euro – Beleid over ziekenhuizen en geestelijke gezondheidszorg;
- GBo-1GDF2JA-WT – 1,0 miljoen euro – Preventie gezondheidsbeleid;
- GBo-1GHF2TH-WT – 3,0 miljoen euro – Thuis- en Gezinszorg.

De algemene toelichting geeft geen verdere details over de besparingen. De *besparing* van 4 miljoen euro (armoedebestrijdingsbeleid) betreft eerder een voorziene onderbenutting als gevolg van een projectoproep tot verdeling van middelen die nog in voorbereiding is. Analoog geldt dat de *besparing* van 3 miljoen euro (thuis- en gezinszorg) een verwachte onderbenutting betreft, doordat de verdeling van de extra uren gezinszorg voor 2025 pas later in het jaar gebeurt.

MOW	Provisie MOW	-	-70,0	geen
-----	--------------	---	-------	------

De provisie *inspelen op (investerings)opportuniteiten binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken*⁴⁵ wordt in de begrotingsaanpassing verlaagd met 70,0 miljoen euro aan vereffeningskredieten.

Het Rekenhof acht het weinig realistisch dat de resterende 55,8 miljoen euro aan vereffeningskredieten zal volstaan om de nodige uitgaven te voldoen. De beschikbare vereffeningskredieten op het provisie-artikel stemmen niet overeen met de bijgestelde betaalkalenders van 2025 voor de lopende investeringsprojecten van de entiteiten, die een nood aan extra vereffeningskredieten voor 123,2 miljoen euro inhouden. Bovendien is de bijstelling van de betaalkalenders voor 2025 mogelijk nog onvolledig, aangezien er nog altijd geen GIP 2025 beschikbaar is.

De algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2025 geeft geen informatie over de concrete verdeling van de besparingsmaatregel over de respectievelijke investeringskredieten van de entiteiten.

OMG	Onroerend Erfgoed	-	-4,0	geen
-----	-------------------	---	------	------

De algemene toelichting maakt melding van een eenmalige compensatie van 18,6 miljoen euro van het beleidsveld *Onroerend Erfgoed* naar het beleidsveld *Cultuur*, maar vermeldt niets over de opgelegde besparing van 4,0 miljoen euro⁴⁶.

OMG	Klimaatfonds	-	-20,0	geen
-----	--------------	---	-------	------

Het vereffeningskrediet voor *ambitieuw en pragmatisch klimaatbeleid voor de periode 2021-2030*⁴⁷ wordt in de begrotingsaanpassing bijgesteld met 20,0 miljoen euro. Behalve de evolutie van het begrotingsfonds *Klimaatfonds* (-23,2 miljoen euro) geeft de algemene toelichting geen verdere informatie over de maatregel. De

⁴⁴ GBo-1GHF2TX-IS.

⁴⁵ MBo-1MFH2LB-PR - Op dit provisie-artikel worden de investeringskredieten van het beleidsdomein MOW in eerste instantie verzameld, waarna ze op basis van de noden naar de investeringsartikelen van de entiteiten binnen het beleidsdomein MOW worden herverdeeld. Het gaat hier om Vlaamse Vervoersmaatschappij De Lijn, De Werkvennootschap, De Vlaamse Waterweg, het Agentschap Wegen en Verkeer en het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust.

⁴⁶ QGo-1QGD2CB-WT.

⁴⁷ QEO-1QHB4IB-WT.

Beleidsdomein	Omschrijving	VAK	VEK	Toelichting
	maatregel betreft alleen de vereffeningskredieten en niet de vastleggingskredieten, waardoor er in 2025 nog altijd verbintenissen kunnen worden aangegaan.			
KB BZ J	Het Facilitair Bedrijf	-	-3,4	geen
	Voor het Agentschap Facilitair Bedrijf toont de tabel een besparing van 3,4 miljoen euro aan vereffeningskredieten ⁴⁸ die bestemd zijn voor de betaling van huur, huurlasten, belastingen, verzekeringen, enz. met betrekking tot vastgoed. De algemene toelichting legt verder niet uit waarop de besparing betrekking heeft, maar uit nazicht bleek dat de onroerende voorheffing voor het Belpaire-gebouw nog niet verschuldigd is in 2025. Het gaat dus eerder om een onderbenutting van een geraamd krediet, waardoor dit moeilijk als een besparing kan gepresenteerd worden. De maatregel betreft alleen de vereffeningskredieten en niet de vastleggingskredieten, waardoor er nog altijd verbintenissen in 2025 kunnen worden aangegaan.			
KB BZ J	Digitaal Vlaanderen	-	-6,6	geen
	Het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen ontvangt 6,6 miljoen euro minder aan middelen ⁴⁹ . Aan de uitgavenkant raamt de entiteit eenzelfde daling aan werkingsmiddelen voor <i>digitale producten, diensten en ondersteuning</i> . Dit omvat de uitgaven in het kader van de opdrachten van het agentschap Digitaal Vlaanderen, het GRB-decreet ⁵⁰ en de samenwerkings- en dienstverleningsovereenkomsten. Voor deze maatregel zijn echter geen corresponderende vastleggingskredieten opgenomen. Daardoor wordt geen daadwerkelijke besparing gerealiseerd, maar worden de gevraagde besparingen uitgevoerd door ambities door te schuiven naar 2026.			
KB BZ J	Bouwshift	-	-20,0	geen
	De financiering van de bouwshift verloopt via een complex getrappt systeem van interne stromen. De inkomsten uit het Klimaatfonds gaan via de DAB BRV-fonds naar het Agentschap Binnenlands Bestuur, de beheerder van het lokaal bouwshiftfonds. Die stort de middelen door naar de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), die zorgt voor de uitbetalingen op basis van de effectieve aanvragen door de getroffen eigenaars tot planschadevergoeding veroorzaakt door gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. De toelage of de doorstorting aan de VLM ⁵¹ en het overeenstemmende uitgavenartikel ⁵² die in de VLM-begroting ingeschreven staan, worden bij begrotingsaanpassing 2025 verminderd met 20,0 miljoen euro vereffeningskrediet. De algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2025 geeft geen overzicht over welke eenmalige maatregelen het gaat, noch enig detail of onderbouwing van de voorgestelde vermindering. De vermindering betreft alleen de vereffeningskredieten en niet de vastleggingskredieten, waardoor er nog altijd verbintenissen in 2025 kunnen worden aangegaan.			
WEWILS	Provisie onderzoek en ontwikkeling	-	-10,0	geen
	Bij de initiële begroting 2025 werd de provisie Onderzoek en Ontwikkeling ⁵³ verhoogd met 5,2 miljoen euro in het kader van de vereffeningskalender voor de supercomputer Tier 1. Daarnaast werd 50,0 miljoen euro aan opstapmiddelen voor innovatie en ontwikkeling voorlopig op de provisie geplaatst. Het is echter niet duidelijk waarop de besparing van 10,0 miljoen euro betrekking heeft.			
WEWILS	Fonds voor Innoveren en Ondernemen	-	-30,0	geen
	Het Fonds voor Innoveren en Ondernemen ⁵⁴ krijgt 30,0 miljoen euro minder aan middelen doorgestort. Aan de uitgavenkant raamt het Fonds hetzelfde bedrag te besparen op ESR-uitgaven, maar nergens wordt toegelicht waarop de besparing zal worden toegepast.			
WEWILS	Collectief maatwerk	-	-30,0	geen
	Het departement WEWIS krijgt binnen de sociale economie een besparing opgelegd van 30,0 miljoen euro voor collectief maatwerk ⁵⁵ . Het is niet duidelijk of dit boven op de besparingen komt die al in het regeerakkoord 2024-2029 waren opgenomen.			

Bron: Algemene toelichting aangepaste begroting 2025 en onderzoek Rekenhof

⁴⁸ SHo-1SKA2PB-WT.

⁴⁹ SCo-1SJA2NY-IS.

⁵⁰ Decreet houdende het Grootchalig Referentie Bestand (GRB).

⁵¹ SJo-1SMX2GY-IS.

⁵² QKo-AQCG2NA-WT.

⁵³ TBo-1TBA2AH-PR.

⁵⁴ TCo-1TCA5DY-IS.

⁵⁵ TBo-1THC2UA-WT.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

2.5 Deelnemingen en kredietverleningen

In twee korte hoofdstukken bij de middelen (III.3) en de uitgaven (IV.2.4) behandelt de algemene toelichting voor het eerst de beleidsmatige evoluties van de deelnemingen en kredietverleningen. Het Rekenhof vindt dit een verbetering, maar stelde vast dat niet alle materiële bewegingen worden besproken en dat sommige belangrijke beleidsmatige evoluties (Vlaams Defensiefonds, IMEC Pilot Line nv) onvoldoende worden geduid. Het beveelt aan om alle belangrijke beleidsmatige beslissingen bij deelnemingen en kredietverleningen omstandig te bespreken in de algemene toelichting.

De onderstaande tabel brengt de materiële netto-bewegingen van de deelnemingen en kredietverleningen (ESR-8/9) in beeld. Daarna wordt een bondige uitleg gegeven over de verrichtingen die te weinig aan bod komen in de algemene toelichting.

Tabel 8 – Tabel V-6 – Vorderingsaldo ESR8/9 netto bewegingen (in miljoen euro)

	Beweging
VMSW: leningen	93,1
PMV: Defensiefonds	50,0
VSB: renteloze energieleningen	24,6
VIPA: A1/A3 ziekenhuizen	-54,8
IMEC EU Pilot line: geen opvraging in 2025	-187,5
Andere	-11,0
Totaal	-85,6

Bron: Berekening Rekenhof op basis van de aangepaste begroting 2025

VMSW

De stijging van de vereffeningskredieten met 93,1 miljoen euro heeft vooral betrekking op de FS3-leningen bestemd voor de realisatie van sociale huurwoningen en is een gevolg van de aanpassing van de betaalkalender 2025 wegens het verhoogde aantal toewijzingen in 2024 en de inschatting van hogere betalingen voor de toewijzingen in 2025⁵⁶.

Defensiefonds

Op 4 april 2025 besliste de Vlaamse Regering⁵⁷ om een Vlaams Defensiefonds op te richten om de verschillende acties en beleidsinitiatieven te bundelen die een stimulans kunnen geven aan de Vlaamse defensiesector. Het fonds brengt private en publieke spelers samen, waarbij het de bedoeling is om tot 1 miljard euro kapitaal te kunnen mobiliseren. Vlaanderen draagt bij aan het fonds via een kapitaalinjectie binnen de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV). De begrotingsaanpassing 2025 schrijft een participatiekrediet⁵⁸ voor strategische investeringen in voor 500,0 miljoen euro aan vastleggingskredieten. Voor de oprichting van het fonds, wordt een kapitaalsverhoging bij PMV doorgevoerd, waarbij voor de eerste volstorting in 50,0 miljoen euro aan vereffeningskredieten wordt voorzien.

⁵⁶ Dit is ook impliciet af te leiden uit de verklaring in de algemene toelichting bij Wonen (p. 61).

⁵⁷ VR 2025 0404 KED.0119/1.

⁵⁸ CB0-1CEX2BC-PA.

Vlaamse Sociale Bescherming (VSB)

Volgens de nota van de Vlaamse Regering van 3 maart 2023 en het BVR Klimaatplan dat principieel werd goedgekeurd op 7 februari 2025, konden oproepen gelanceerd worden in 2023 en 2024 voor renteloze energieleningen. Die werden toegekend in de vorm van financieringstoezeggingen die binnen de twee jaar worden omgezet in leningcontracten.

De geldopname strekt zich maximaal uit tot het einde van de bouwwerken of tot drie jaar na aanvang⁵⁹. Gezien de aanvang van de werken dikwijls samenvalt met de afsluiting van het leningscontract, zal er dus maximaal vijf jaar verstreken zijn tussen de financieringstoezegging en de laatste geldopname. Van de 27,2 miljoen euro aan financieringstoezeggingen, was er eind 2024 2,6 miljoen euro aan geld opgenomen en geregistreerd. Het saldo van 24,6 miljoen euro dient zeker tot 2029 ter beschikking te blijven. Om die reden wordt dit bedrag bij de begrotingsaanpassing 2025 integraal gebudgetteerd.

Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) - A1/A3 ziekenhuizen

Een belangrijk deel van het budget van het VIPA betreft de aflossing van de schuld BFM⁶⁰ A1/A3, wat een technische verwerking is van de ziekenhuisfinanciering. Naar aanleiding van controles door de FOD Volksgezondheid wordt de schuld twee keer per jaar geactualiseerd. De bijstelling betreft de afbouw van de kapitaalaflossing voor de revalidatieziekenhuizen (-2,1 miljoen euro) en de niet-revalidatieziekenhuizen (-52,7 miljoen euro) op basis van de recentste gegevens die ontvangen werden van de FOD Volksgezondheid.

IMEC EU Pilot Line

Op 30 december 2024 voerde IMEC EU Pilot Line een kapitaalverhoging door van 751,0 miljoen euro, waarvan 750,0 miljoen euro in geld werd ingebracht door het Vlaams Gewest. Voor de inschrijving op de nieuw uitgegeven aandelen heeft het Vlaams Gewest eind 2024 onmiddellijk 25% (187,5 miljoen euro) gestort. De planning voorziet pas verdere opnames van kapitaal vanaf 2026.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

2.6 Onderbenutting

Tabel V-6 *Vorderingensaldo* in de algemene toelichting bevat een *algemene* onderbenutting en een specifieke onderbenutting voor *hogescholen en universiteiten*, zoals weergegeven in de onderstaande tabel.

⁵⁹ BVR Klimaatplan, artikel 9/35, §1.

⁶⁰ Budget Financiële Middelen.

Tabel 9 – Onderbenutting opgenomen in het vorderingensaldo tabel V-6 algemene toelichting (in miljoen euro)

	Initiële begroting 2025	Aangepaste begroting 2025	Vershil
Historische onderbenutting	1.389,9	1.137,3	-252,6
Jobbonus	19,2	37,5	+18,3
Onderbenutting nieuw beleid	83,9	83,9	-
Afroming reserves	50,0	-	-50,0
Bewarende maatregel begrotingsuitvoering	-	220,0	+220,0
Algemene onderbenutting	1.543,0	1.478,7	-64,3
Hogescholen en Universiteiten	271,3	294,9	+23,6
Totale onderbenutting	1.814,3	1.773,6	-40,7

Bron: Algemene toelichting aangepaste begroting 2025 – tabel V-4 en tabel V-6

De historische onderbenutting wordt geraamd op basis van het gemiddelde onderbenuttingspercentage van de twee recentste rekeningen. Het onderbenuttingspercentage van 2,35% bij de begrotingsopmaak grijpt terug naar de periode 2022-2023, dat van 1,92% bij de begrotingsaanpassing naar de periode 2023-2024. Die herraming heeft een impact van ongeveer 250 miljoen euro.

Het onderbenuttingspercentage⁶¹ van 1,92% wordt toegepast op de geraamde ESR-geconsolideerde vereffeningskredieten, exclusief de eenmalige relancemiddelen Vlaamse Veerkracht, de uitgaven in het kader van Oekraïne, nieuw beleid en de geconsolideerde uitgaven van de universiteiten en hogescholen, omdat die laatste onder de aparte onderbenuttingshypothese vallen.

De initiële begroting 2025 voorzag voor de jobbonus in een krediet van 248,4 miljoen euro, terwijl de raming van het Departement WEWIS 210,9 miljoen euro bedraagt. Het verschil wordt als onderbenutting verrekend in plaats van het op te nemen als vermindering van het betrokken begrotingsartikel.

De eenmalige afroming van reserves (50,0 miljoen euro) bleek niet definieerbaar, waardoor die onderbenutting in de begrotingsaanpassing 2025 wordt geschrapt.

In deze begrotingsaanpassing voegt de Vlaamse Regering een extra onderbenutting toe van 220,0 miljoen euro als *bewarende maatregel begrotingsuitvoering*. Ze wil dat te realiseren door bij elke VAK-herverdeling⁶² een begrotingsakkoord of regeringsbeslissing noodzakelijk te maken⁶³. Het Rekenhof merkt op dat al voor elke herverdeling een begrotingsakkoord of ministerieel besluit met advies van Inspectie van Financiën vereist is⁶⁴, behalve voor een herverdeling tussen begrotingsartikels binnen eenzelfde programma⁶⁵. Daarnaast bestaan er nog managementmatige herverdelingen⁶⁶, maar daar kunnen wellicht geen besparingen door strenger beleid gerealiseerd worden omdat de budgetcontrole op het niveau van het begrotingsartikel gebeurt.

⁶¹ Voor de onderbenutting wordt uitgegaan van het gemiddelde onderbenuttingspercentage van de laatste twee jaar. Het bij begrotingsopmaak 2025 berekende percentage (2,35%) wordt bij de begrotingsaanpassing bijgesteld naar 1,92%, mede omdat het effectief onderbenuttingspercentage van 2024 (1,64%) lager ligt dan het bij aangepaste begroting 2024 geraamde percentage van 2,35%.

⁶² VAK staat voor vastleggingskredieten.

⁶³ Zie ook artikel 4 van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2025.

⁶⁴ Het ABC van de VCO – Titel XI – Herverdelingen pag. 30

⁶⁵ Bijkomende vereiste is dat die begrotingsartikels niet opgenomen zijn in de lijst in het uitgavendecreet van waaruit niet mag herverdeeld worden.

⁶⁶ Herverdelingen binnen eenzelfde begrotingsartikel die de beleidsdomeinen zelf doorvoeren.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de herverdelingen per categorie sinds 2023⁶⁷.

Tabel 10 – Herverdelingen per categorie (in miljoen euro)

	2023	2024	2025 dd. 23/05/2025
Herverdeling binnen programma's	523,0	584,7	66,2
Managementmatige herverdeling	92,7	89,8	21,4
Herverdeling zonder begrotingsakkoord	615,7	674,5	87,6
Herverdeling provisioneel krediet	1.984,7	1.079,7	43,4
Herverdeling tussen programma's	134,1	159,9	3,1
Herverdeling met begrotingsakkoord	2.118,8	1.239,6	46,5
Herverdeling machtigingen ⁶⁸	374,7	-	-
Totale herverdeling	3.109,2	1.914,1	134,1

Bron: Rekenhof op basis van Orafin

Het Rekenhof stelde vast dat het totaal aan herverdelingen zonder begrotingsakkoord in 2023, 2024 en in 2025 respectievelijk 615,7 miljoen euro, 674,5 miljoen euro en 87,6 miljoen euro bedraagt. Zonder de managementmatige herverdelingen daalt dat tot respectievelijk 523,0 miljoen euro, 584,7 miljoen euro en 66,2 miljoen euro. Mede door het ontbreken van verdere toelichting of onderbouwing, heeft het Rekenhof sterke twijfels of de vooropgestelde besparing van 220,0 miljoen euro haalbaar is.

De Vlaamse Regering presenteert de wijziging in de onderbenutting (-40,7 miljoen euro) als ongewijzigd beleid⁶⁹. De invoering van de *bewarende maatregel begrotingsuitvoering* is een significante wijziging binnen de onderbenutting, waardoor dit volgens het Rekenhof niet onder ongewijzigd beleid gepresenteerd kan worden.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

2.7 Beleidsruimte

De jaarlijkse overdrachtsbepalingen en begrotingsfondsen zijn instrumenten voor een flexibel budgetbeheer, waarbij kredieten vlot van jaar op jaar kunnen worden overdragen. De automatische overdracht van de betrokken kredieten zorgt ervoor dat de kredieten niet vervallen op het einde van het jaar en ter beschikking blijven in het volgende jaar.

2.7.1 Overdrachtsbepalingen

De beleidsruimte waarmee de Vlaamse Regering nieuwe verbintenissen kan aangaan, omvat enerzijds de vastleggingskredieten opgenomen in de administratieve tabel en anderzijds de overgedragen vastleggingskredieten uit het verleden (= ruitwerking). Die laatste worden niet opgenomen in de administratieve uitgaventabel van de begrotingsaanpassing 2025, maar kunnen wel aanleiding geven tot vastleggingen.

⁶⁷ Voor 2025 is dit de status op 23 mei 2025.

⁶⁸ Herverdelingen machtigingen. Tot 2023 werden bij de herverdelingen van vastleggingsmachtigingen VAK altijd gelijkgesteld aan VEK, waardoor er een onevenwicht kan optreden in Orafin. Sinds 2024 werd de procedure gewijzigd zodat de effectieve VAK-verdeling werd opgenomen en niet alleen het VEK-gedeelte.

⁶⁹ Tabel II-1 – Samenvatting evolutie bij ongewijzigd beleid BA 2025.

De algemene toelichting licht de voorziene ruiterwerking niet toe omdat de administratie van oordeel is dat de *aanwending van de kredieten en eventuele overdrachten naar het volgend begrotingsjaar geen deel uitmaakt van de algemene toelichting, maar wel van de toelichting bij de beleids- en begrotingsuitvoering*. Daardoor heeft de lezer van de begrotingsdocumenten geen duidelijk zicht op het volledige werkingsbudget waarover een minister beschikt en welk deel van de overdracht de minister wil gebruiken. Het Rekenhof vraagt om transparant te rapporteren over de ruiterwerking, ook als de Vlaamse Regering niet plant die aan te wenden. Het Rekenhof heeft in de onderstaande tabel de samenstelling van de ESR-geconsolideerde beleidskredieten⁷⁰ voor 2025⁷¹ opgenomen.

Tabel 11 – Overzicht geconsolideerde ESR-beleidskredieten 2025 per beleidsdomein (in miljoen euro)

Beleidsdomein	Overdracht vastleggingskredieten 2024 naar 2025	Vastleggingskredieten aangepaste begroting 2025
Financiën en Begroting	418,1	4.388,5
Onderwijs en Vorming	84,0	19.545,1
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	-	17.821,0
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	23,1	1.770,7
Mobiliteit en Openbare Werken	514,1	5.436,1
Omgeving	181,8	3.777,8
Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	2,0	6.102,2
Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie	-	6.146,7
Hogere entiteiten	3,3	174,1
Totaal kredieten⁷²	1.226,3	65.162,2

Bron: Algemene rekening 2024 en algemene toelichting aangepaste begroting 2025

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

2.7.2 Begrotingsfondsen

Het ontwerp middelendecreet geeft een overzicht van de begrotingsfondsen. De aangepaste begroting raamt dat het globaal saldo in 2025 zal dalen van 1.073,1 miljoen euro naar 923,8 miljoen euro. De daling is mede veroorzaakt door een geraamde desaffectatie binnen het Klimaatfonds van 297,2 miljoen euro. Aangezien een desaffectatie een verschuiving is van de toegewezen middelen naar de algemene middelen, heeft dat geen effect op het vorderingensaldo. De totale (positieve) impact van de begrotingsfondsen op het vorderingensaldo bedraagt 149,3 miljoen euro.

De volgende tabel toont de geraamde evolutie van 2024 en 2025 voor de begrotingsfondsen met de belangrijkste verrichtingen.

⁷⁰ De beleidskredieten bestaan uit de vastleggingskredieten van het huidige begrotingsjaar plus de overgedragen vastleggingskredieten van het vorige jaar.

⁷¹ Alleen de gesplitste kredieten (aard 2) worden opgenomen als overgedragen vastleggingskredieten. De variabele kredieten (aard 4) maken deel uit van de begrotingsfondsen en worden niet getoond in dit overzicht.

⁷² De overdracht omvat 126,9 miljoen euro aan ESR-8 kredieten.

Tabel 12 – Overzicht begrotingsfondsen aangepaste begroting 2025 (vereffeningskredieten in miljoen euro)

	Verkeers- veiligheidsfonds	Klimaat fondsen	Energiefonds	Fonds Wedden en Toelagen Onderwijs ⁷³	Andere	Totaal
Geraamd eindsaldo 2024 ⁷⁴	177,6	918,9	239,9	99,5	274,3	1.710,2
Effectief beginsaldo 2025	203,3	49,2	343,6	183,9	293,0	1.073,1
Ontvangsten 2025	87,1	297,2	296,0	154,7	125,0	960,0
Uitgaven 2025	-76,6	-16,6	-330,0	-236,7	-153,4	-813,3
Desaffectatie 2025	-	-297,2	-	-	1,3	-295,9
Geraamd eindsaldo 2025	213,8	32,6	309,6	101,9	265,9	923,8
Geraamde evolutie 2025	+10,5	-16,6	-34,1	-82,0	-27,1	-149,3

Bron: Ontwerp middelendecreet initiële en aangepaste begroting 2025

Het effectieve beginsaldo 2025⁷⁵ van het Klimaatfonds wijkt significant af van het eindsaldo 2024 geraamd bij de begrotingsopmaak 2025 (918,9 miljoen euro versus 49,2 miljoen euro of -869,7 miljoen euro). Voor de periode 2021-2022 werd in december 2023 een nieuw Belgisch samenwerkingsakkoord goedgekeurd, waardoor de veilinginkomsten voor die periode eind 2023 (608,6 miljoen euro) werden doorgestort en gebruikt om Financiën en Begroting via desaffectatie te compenseren voor de algemene middelen die in 2022-2024 werden gebruikt voor de financiering van klimaatmaatregelen, Carbon leakage (ICL) en de bouwshift. De totale prefinanciering (inclusief de geraamde uitgaven voor 2025) bedraagt 1.076,0 miljoen euro, waardoor er nog 467,4 miljoen euro gedesaffecteerd moet worden naar de algemene middelen. De Vlaamse Regering raamt voor 2025 een desaffectatie van 297,2 miljoen euro⁷⁶, maar geeft geen verdere toelichting of onderbouwing. Het resterende te desaffecteren saldo bedraagt zo nog 170,2 miljoen euro.

Het verschil in het effectieve beginsaldo 2025 van het Energiefonds is het gevolg van verschillende minderuitgaven in 2024 (rentesubsidies, call groene warmte en energiehuizen) en de gevolgen van de verhoging van MijnVerbouwPremie-dossiers die pas in 2025 zullen vereffend worden.

Het fonds Wedden en Toelagen Onderwijs wordt hoofdzakelijk gebruikt als buffer voor de lonen van de onderwijzers. In de BBT bij begrotingsopmaak 2024 werd bepaald dat het de bedoeling was om in te teren op het saldo van het begrotingsfonds om per eind 2024 opnieuw een saldo van ongeveer 100 miljoen te bereiken, maar van de begrote 168 miljoen euro uitgaven werd slechts 129 miljoen euro gerealiseerd, waardoor het saldo verder stijgt. De beperkte realisatiegraad van de beschikbare middelen is waarschijnlijk toe te schrijven aan het lerarentekort, waardoor er op de reguliere loonkredieten voldoende middelen beschikbaar waren.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

⁷³ Fonds voor de aanwending van teruggevorderde ten onrechte gestorte wedden en toelagen van de sector Onderwijs (Middelenfonds – Art. 55-56 decreet van 18/12/2015).

⁷⁴ Eindsaldo 2024 geraamd bij de initiële begroting 2025.

⁷⁵ Het beginsaldo wordt bij de begrotingsaanpassing gecorrigeerd naar het werkelijk eindsaldo (=realisatie N-1) en wijkt daarom meestal af van het eindsaldo geraamd tijdens de voorgaande begrotingsronde.

⁷⁶ Cijfer opgenomen in de tabel van de begrotingsfondsen in het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2025.

3 Kas- en schuldbeheer

3.1 Geconsolideerde schuld

De aangepaste begroting 2025 raamt een geconsolideerde Maastrichtschuld van 48.283,2 miljoen euro. De onderstaande tabel geeft de belangrijkste componenten ervan weer.

Tabel 13 – Detail geconsolideerde schuld (in miljoen euro)

	Realisatie 2024 (a)	Initiële begroting 2025	Aangepaste begroting 2025 (b)	Evolutie (b) – (a)
Directe schuld MVG	33.075,25	40.237,7	40.472,1	+7.396,9
Financiële schulden van de Vlaamse geconsolideerde entiteiten	13.151,3	8.752,6	15.206,7	+2.055,4
Geconsolideerde PPS-schuld	683,65	633,8	660,0	-23,7
Groene stroom certificaten	444,7	363,7	444,7	-
Lange termijn handelsschulden	-	2,7	-	-
Correctie door Vlaamse Gemeenschap aangehouden schulden, uitgegeven door Vlaamse en andere S13.12 entiteiten	-4.998,5	-1.552,4	-7.744,8	-2.746,3
Correctie door Vlaamse Gemeenschap aangehouden schulden, uitgegeven door andere S13 sectoren	-755,4	-710,3	-755,4	-
Totaal geconsolideerde schuld	41.601,0	47.727,7	48.283,2	+6.682,2

Bron: Algemene toelichting aangepaste begroting 2025 – Tabel VII-2 detailtabel geconsolideerde schuld

De schulden voor de ziekenhuisinfrastructuur en de definitieve vaststelling van de autonomiefactor worden niet opgenomen in de Maastrichtschuld en worden sinds de aangepaste begroting 2024 ook niet meer toegelicht in de algemene toelichting. Nochtans betreft het schulden die de Vlaamse deelstaatoverheid de komende jaren moet terugbetalen aan de federale overheid. In die zin geeft de Maastrichtschuld een onvolledig beeld van de totale geconsolideerde schuld.

Daarnaast gebeuren nog twee bijkomende correcties om de overgang te maken van de geconsolideerde brutoschuld naar de Maastrichtschuld: de eliminatie van de beleggingen in intrasectorale schuldtitels van 7.744,8 miljoen euro (binnen S.1312) en in intersectorale schuldtitels van 755,4 miljoen euro (andere S.13-entiteiten). Het betreft de beleggingen van Vlaamse rechtspersonen in schuldtitels van de overheidssector (i.e. zowel van de Vlaamse overheid als van andere overheden).

De correctie door Vlaamse Gemeenschap aangehouden schulden, uitgegeven door Vlaamse en andere S13.12 entiteiten is veel hoger dan bij de begrotingsopmaak 2025. Er wordt vanaf het KSW-rapport 2024 en vanaf deze begrotingsronde op exact dezelfde manier gewerkt als het INR. Het INR voegt de schulden voor de rechtstreekse financiering van het VWF, Lantis, School Invest en Diestsepoort bij de schuld van de betrokken instellingen omdat die schuld via thesauriebewijzen wordt gefinancierd. Aangezien het om interne financieringsprogramma's gaat, neemt het INR de bedragen ook op in de intrasectorale correctie, waardoor dit finaal neutraal is in de bijdrage tot de geconsolideerde schuld.

De onderstaande tabel biedt een inzicht in de componenten van de evolutie van de directe schuld.

Tabel 14 – Detail evolutie directe schuld (in miljoen euro)

	Initiële begroting 2025	Aangepaste begroting 2025	Evolutie
Begrotingstekort/overschot voor ESR-correcties	774.193,6	784.300,5	+106,9
Netto kredietverleningen en deelnemingen van de rechtspersoon VG (ministeries) (saldo ESR-8)	+72,7	+265,0	+192,3
Netto kredietverleningen en deelnemingen van de rechtspersonen die tot het centraal kasbeheer behoren (saldo ESR-8)	146,4	+225,5	+79,1
Netto opnames en aflossingen van de rechtspersoon VG (ministeries) (saldo ESR-9)	+87,1	+87,6	+0,5
Netto opnames en aflossingen van schuld van rechtspersonen die tot centraal kasbeheer behoren (saldo ESR-9)	+346,8	+292,1	-54,7
Netto financiering VMSW	+798,8	+798,8	0,0
Netto financiering VWF	+1.413,0	1.427,3	+14,3
Netto toename van de directe schuld	+7.058,4	+7.396,9	+338,5

Bron: Algemene toelichting aangepaste begroting 2024

De bovenstaande tabel toont dat de toename van de schuld niet alleen te maken heeft met het vorderingstekort, maar dat ook rekening moet worden gehouden met de netto-kredietverleningen, opnames en aflossingen voor het ministerie en de rechtspersonen. De inhoud van die bedragen wordt echter niet geduid in de algemene toelichting⁷⁹, en wordt nog te weinig afgestemd met de ontvangsten en uitgaven in Tabel V-6: *Vorderingensaldo*. Het zou transparanter zijn als ook bij de toelichting over de schuldevolutie de bedragen van de deelnemingen, kredietverleningen en aflossingen schuld uit Tabel V-6 als startpunt zouden worden genomen. Vervolgens kan worden uitgelegd welke correcties gebeuren om de overgang te maken van deze ontvangsten en uitgaven naar de netto-toename van de directe schuld.

De netto-toename van de ESR8-verrichtingen van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap van 192,3 miljoen euro wordt enerzijds verklaard door de gedaalde vordering op Europa aangaande de RRF- en REPowerEU-subsidies (- 141,3 miljoen euro) en het niet meer in rekening brengen van het in 2024 aangerekende voorschot voor de dienstencheques (- 269,4 miljoen euro)⁸⁰ door de gewijzigde boekingswijze (zie 5.5 – WEWILS – Dienstencheques). Anderzijds dalen ook de vereffeningskredieten door het wegvallen van de participatie bij IMEC Pilot Line (- 187,5 miljoen euro).

De ESR8-verrichtingen van de rechtspersonen stijgen met 79,1 miljoen euro. De belangrijkste stijging (50,0 miljoen euro) heeft betrekking op de oprichting van een Vlaams Defensiefonds. Ook bij het Agentschap Vlaamse Sociale Bescherming wordt 24,6 miljoen euro geraamd voor de toekenning van renteloze energieleningen.

⁷⁷ Voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren, wordt gewerkt met de toelage in plaats van met het vorderingensaldo. Dat verklaart het verschil van 27,5 miljoen euro met het geconsolideerd ESR-saldo 2024 na onderbenutting uit tabel V-6. De afwijking wordt niet geduid.

⁷⁸ Er is een klein verschil tussen het vorderingensaldo in deze tabel en het vorderingensaldo in Tabel V 1 Vorderingensaldo (- 4.216,2 miljoen euro). De verklaring daarvoor is dat voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren, met de toelage wordt gewerkt in plaats van met het vorderingensaldo. Dat dient geduid te worden in de algemene toelichting.

⁷⁹ Het departement Financiën en Begroting maakt de opbouw van deze kredieten wel over aan het Rekenhof.

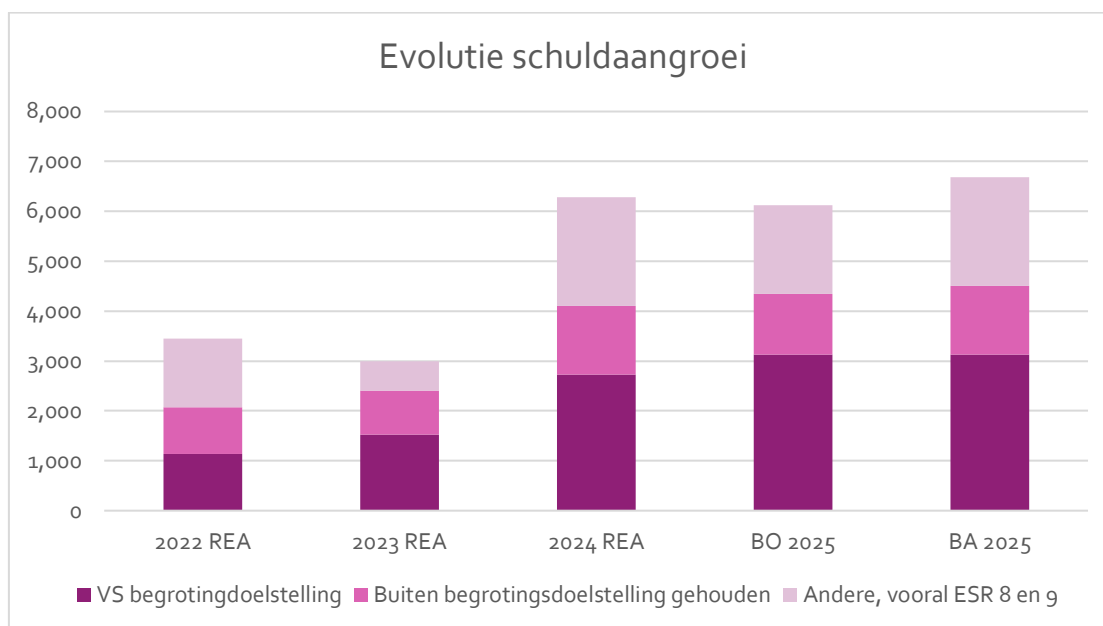
⁸⁰ Deze correctie had al moeten plaatsvinden bij de begrotingsopmaak 2025.

De daling bij de ESR9-verrichtingen bij de rechtspersonen (-54,7 miljoen euro) is bijna volledig te wijten aan aflossingen bij VIPA (zie 2.5 *Deelnemingen en kredietverleningen*).

Andere belangrijke componenten zijn de stijging van het tekort (vorderingensaldo) met 106,9 miljoen euro en de toekenning van extra financiering aan het Vlaams Woningfonds.

De onderstaande grafiek presenteert de evolutie van de schuldaangroei van de geconsolideerde schuld vanaf 2022 tot en met de begrotingsaanpassing 2025.

Grafiek 3 – Evolutie schuldaangroei: 2022 – 2025 (in miljoen euro)

Bron: Rekenhof

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

3.2 Aftoetsing Vlaamse schuldnorm⁸¹

Vlaanderen streeft naar een gunstige kredietrating. Het maakt gebruik van twee outputindicatoren om de houdbaarheid van de openbare financiën te monitoren: het netto-actief en de overheidsschuld in verhouding tot de ESR-ontvangsten. Beide indicatoren werden ook gebruikt in de Vlaamse schuldnorm, die in 2016 werd uitgewerkt om de schuldevolutie onder controle te houden. De toen vooropgestelde doelstellingen⁸² worden niet meer gehaald: de schuldratio stijgt naar 80% en de netto-actief-positie daalt verder naar -8,1 miljard euro⁸³ eind 2023. Over de netto-actief-positie van eind 2024 wordt pas gerapporteerd in het najaar van 2025.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

⁸¹ De Vlaamse Schuldnorm | Vlaanderen.be.

⁸² Een schuldgraad onder 65% van de lopende ontvangsten en een positief netto-actief.

⁸⁴ <https://fin.vlaanderen.be/wp-content/uploads/2024/07/Press-release-7-June-2024.pdf>.

3.3 Kredietrating

De rating is een maatstaf voor de kredietwaardigheid en biedt investeerders informatie over de mate waarin een bedrijf of overheid volledig en tijdig aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. De rating beïnvloedt de risicopremie die in het rendement wordt opgenomen: hoe hoger de rating, hoe lager de rentekost.

De BBT Financiën en Begroting bij de initiële begroting 2025 gebruikt de rating als prestatie-indicator en streeft daarbij naar een rating beter dan of gelijk aan het Belgische federale niveau. Het ratingbureau Fitch koppelt de Vlaamse rating vast aan die van de federale overheid: de Vlaamse rating wordt hoogstens één trap boven die van de federale overheid beoordeeld.

Op vrijdag 7 juni 2024 bevestigde Fitch⁸⁴ de langetermijnrating van Vlaanderen op AA met negatieve outlook. De kortetermijnrating bleef op F1+. De rating van de federale overheid, door Fitch bevestigd op 7 februari 2025, is AA- met negatieve outlook. Onderstaande tabel biedt een overzicht van de rating van Vlaanderen in de periode 2022 tot en met 2024.

Tabel 15 – Evolutie rating Vlaanderen door Fitch Ratings

Datum	Rating	Outlook
08/07/2022	AA	Stabiel
17/03/2023	AA	Negatief
09/06/2023	AA	Negatief
07/06/2024	AA	Negatief

Bron: Fitch Ratings

Uit het rapport blijkt ook dat Vlaanderen beschikt over een solide economie met indicatoren boven het Belgische en Europese gemiddelde. Fitch beoordeelde Vlaanderen op vijf van de zes belangrijkste risicofactoren als *sterker*: inkomstenrobuustheid, inkomstenaanpasbaarheid, uitgavenduurzaamheid, schulden- en liquiditeitsrobuustheid, en schulden- en liquiditeitsflexibiliteit. Op uitgavenflexibiliteit scoort Vlaanderen *mid-range*.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

⁸⁴ <https://fin.vlaanderen.be/wp-content/uploads/2024/07/Press-release-7-June-2024.pdf>.

4 Analyse van de ontvangsten

4.1 Algemeen

Het Rekenhof stelde geen anomalieën vast tussen (1) de raming van de begrotingsontvangsten in de artikelen van de middelen- en administratieve begrotingen en (2) de uitleg over de ESR-ontvangsten in de algemene toelichting. De ramingen van de dotaties en de voorschotten van de opcentiemen komen overeen met de federale ramingen. De federale inhoudingen op de dotaties en op de opcentiemen (fiscale uitgaven) worden verwerkt via de uitgavenbegroting.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

4.2 Gewest- en gemeenschapsmiddelen BFW en specifieke dotaties

De macro-economische parameters voor de aangepaste begroting 2025 zijn correct gebaseerd op de economische begroting van 13 februari 2025.

In vergelijking met de aangepaste begroting 2024 werd de economische groei 0,4% naar beneden bijgesteld. De inflatie voor 2024 werd daarentegen 0,3% naar boven bijgesteld, wat mede resulteert in een positieve afrekening voor 2024 van 22,4 miljoen euro. Aangezien de afrekening pas in het volgende begrotingsjaar wordt aangerekend, heeft dat een positieve invloed op de ontvangsten van 2025. In de initiële begroting werd nog uitgegaan van een positieve afrekening van 63,0 miljoen euro.

Ten opzichte van de initiële begroting 2025 werd de economische groei voor 2025 bijgesteld van 1,3% naar 1,2%, terwijl de inflatie over het jaar 2025 stijgt van 1,9% naar 2,8%. Mede daardoor stijgen de dotaties voor het begrotingsjaar 2025 (exclusief afrekeningen) met 236,9 miljoen euro.

Zoals ook in de algemene toelichting wordt aangegeven, zijn de recentste inflatievooruitzichten van het Federaal Planbureau niet verwerkt in de voorliggende begrotingsaanpassing. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de geraamde ontvangsten⁸⁵ op basis van die actualisatie en de geraamde negatieve impact op de ontvangsten van circa 234 miljoen euro.

Tabel 16 – Vergelijking Vlaamse raming met simulatie op basis van FPB-parameters (in miljoen euro)

	Ontvangsten 2025 (inclusief afrekening 2024)	
	Economische begroting	Update FPB 05/25 & 06/25
Groei 2024 – 2025	1,0% - 1,2%	1,0% - 1,2%
Index 2024 – 2025	3,1% - 2,8%	3,1% - 2,1%
Gewestmiddelen	3.644,4	3.617,6
Gemeenschapsmiddelen	30.632,1	30.424,8
Totaal dotaties	34.276,5	34.042,5
Vershil t.o.v. Vlaamse raming		-234,0

Bron: Rekenhof, Algemene toelichting aangepaste begroting 2025

⁸⁵ Voor de simulaties met betrekking tot de dotaties werden uitsluitend de definitieve groei- en inflatiecijfers van aangepast.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

4.3 Opcentiemen

De raming van de bruto opcentiemen omvat naast de voorschotten van de gewestelijke personenbelasting van het begrotingsjaar ook de afrekeningen tijdens het begrotingsjaar van de gewestelijke personenbelasting van de vorige aanslagjaren. De raming van de fiscale uitgaven gebeurt apart. De Vlaamse begroting neemt de ramingen van de voorschotten van de gewestelijke personenbelasting en de fiscale uitgaven over van de federale raming.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de evolutie van de bruto opcentiemen, samengesteld uit voorschotten en fiscale uitgaven (na toepassing van het voorschottenpercentage) en afrekeningen (na toepassing van de vermoedelijke inningscoëfficiënt).

Tabel 17 – Overzicht evolutie van de voorschotten en de fiscale uitgaven (in miljoen euro)

	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Raming initiële begroting 2025	Raming aangepaste begroting 2025	Vershil initieel vs. aanpassing
Gebruikte inningscoëfficiënt	99,12%	99,48%	99,55%	99,55%	
Voorschotten gewestelijke PB	7.926,5	8.677,0	9.309,9	9.082,5	-227,4
Fiscale uitgaven	1.345,1	1.316,0	1.285,5	1.298,2	12,7
Opcentiemen (deel voorschotten)	9.271,6	9.993,1	10.595,4	10.380,7	-214,7
Afrekeningen vorige aanslagjaren	237,8	93,7	212,4	112,0	-100,4
Bruto opcentiemen	9.509,4	10.086,7	10.807,9	10.492,7	-315,2

Bron: Rekenhof, Algemene toelichting aangepaste begroting 2025.

De aangepaste begroting 2025 voorziet in een daling van de bruto opcentiemen, hoofdzakelijk als gevolg van een afname van de voorschotten (netto opcentiemen) en de afrekeningen.

In vergelijking met de initiële begroting 2025 dalen de voorschotten met 227,4 miljoen euro of 2,4%, wat grotendeels te verklaren is door een neerwaartse bijstelling van het nominale inkomen van de particulieren⁸⁶.

Voor de afrekeningen van de vorige aanslagjaren tijdens het begrotingsjaar gaan de Vlaamse en federale raming allebei uit van recente ramingen van de gerealiseerde en verwachte inkohieringen van opcentiemen en fiscale uitgaven. De Vlaamse begroting berekent de afrekeningen op basis van de Vlaamse inningscoëfficiënt⁸⁷ en houdt ook rekening met de staartkohieren⁸⁸. De Vlaamse raming van de afrekeningen ligt 14,4 miljoen euro hoger dan de federale raming. De verwachte afrekeningen daalden bij de aangepaste begroting met 100,4 miljoen euro. Terwijl de initiële begroting uitging van een positieve afrekening van 185,3 miljoen voor aanslagjaar 2024, voorziet de aangepaste begroting voor dit aanslagjaar een positieve afrekening van 66,9 miljoen euro. Die

⁸⁶ De raming van de opcentiemen voor de aanslagjaar 2025 steunt op de realisaties van het aanslagjaar 2023 en past daarop een groeivoet toe op basis van de groei van het nominale inkomen van de particulieren. Bij de begrotingsaanpassing werd de nominale groei voor inkomstenjaar 2023 geraamd op 7,95% en voor inkomstenjaar 2024 op 3,23%. Bij de begrotingsopmaak bedroeg de nominale groei respectievelijk 8,74% en 4,09%.

⁸⁷ De inningscoëfficiënt wordt opgesplitst volgens het Vlaamse inningsritme voor de uitvoering van het aanslagjaar over de begrotingsjaren heen.

⁸⁸ De staartkohieren zijn de kohieren die buiten de normale aanslagtermijn van 18 maanden vallen.

negatieve bijstelling is het gevolg van de neerwaartse bijstelling van de nominale groei van het particuliere inkomen van het inkomstenjaar 2023.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

4.4 Gewestelijke belastingen

Spelen en Weddenschappen

Volgens de algemene toelichting blijft de bij de initiële begroting 2025 voorziene 40,0 miljoen euro extra ontvangsten ingevolge de aanpassing van de tarieven voor online spelen en weddenschappen behouden in de raming. Het Rekenhof merkte in zijn verslag bij de initiële begroting 2025 op dat het programmadecreet geen bepaling bevatte over de aanpassing van de tarieven voor spelen en weddenschappen omdat de geplande vereenvoudiging en harmonisering van de heffingen inzake spelen en weddenschappen overleg met de andere gewesten vereist. Het overleg is nog altijd aan de gang, waardoor er nog geen decretale grondslag is voor de aanpassing van de tarieven.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

4.5 Diverse ontvangsten

Ontvangsten uit verkeersboetes

Het Vlaams Gewest ontvangt voor overtredingen die verband houden met zijn bevoegdheid een deel van de ontvangsten uit verkeersboetes. Hoewel de instructies bij de aangepaste begroting 2025 stellen dat ontvangsten van begrotingsfondsen niet worden herzien, liggen volgens de laatst beschikbare ramingen van de FOD Justitie de ontvangsten uit verkeersboetes voor Vlaanderen op 171,6 miljoen euro of 40,1 miljoen euro lager dan de raming bij de initiële begroting 2025. De ontvangsten uit verkeersboetes zijn wellicht overschat.

De Vlaamse ontvangsten uit verkeersboetes worden verdeeld over het Verkeersveiligheidsfonds en de algemene ontvangsten van het departement MOW⁸⁹. De verdeling gebeurt op basis van vastgelegde drempelbedragen. Bij de begrotingsaanpassing 2025 is een van de drempelbedragen, en bijgevolg ook de verdeling tussen de begrotingsartikels, gewijzigd⁹⁰.

Bij het onderzoek van de Vlaamse begroting voor 2025 vestigde het Rekenhof de aandacht op de lopende gesprekken tussen het Agentschap Wegen en Verkeer en de Federale Politie om het bestaande protocolakkoord te herzien en te actualiseren met betrekking tot een eventuele afdracht door het Vlaams Gewest per dossier. Aangezien er geen vooruitgang is in dit dossier en er verwacht wordt dat de gesprekken in de loop van het jaar hervat zullen worden, wordt in de voorliggende begroting geen voorafname gedaan op de daaraan gerelateerde kosten en meeropbrengsten.

ANTWOORD

⁸⁹ MBo-9MHHTOD-OW en MBo-9MHHAOD-OW.

⁹⁰ Artikel 12 Voorontwerp van programmadecreet bij de aanpassing van de begroting 2025. Het betreft 0,238 miljoen euro in extra op de toegewezen ontvangsten van het Verkeersveiligheidsfonds (MBo-9MHHTOD-OW) en in min op de algemene ontvangsten van dep MOW (MBo-9MHHAOD-OW).

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

5 Analyse van de uitgaven

5.1 Beleidsdomein Financiën en Begroting (FB)

Provisie Monitoring

Het bufferkrediet wordt bij de begrotingsaanpassing meer dan verdubbeld: de vereffeningskredieten stijgen van 100,0 miljoen euro naar 265,0 miljoen. De verhoging van de bufferprovisie voor *budgettaire uitdagingen die naar aanleiding van de begrotingsmonitoring aan het licht komen* wordt echter onvoldoende verantwoord.

In de berekening van het vorderingensaldo worden deze provisionele kredieten niet meegeteld, maar bij een eventuele aanwending zullen ze meestal wel het vorderingensaldo bezwaren. Tijdens het begrotingsonderzoek van het Rekenhof verwees de administratie immers meermaals naar de beschikbaarheid van deze provisie voor mogelijke tekorten aan vereffeningskredieten die in de loop van 2025 zouden kunnen voorvallen.

Het is een goede praktijk dat in de begroting een marge wordt ingebouwd om onverwachte uitgaven op te vangen. Evenwel dringt het Rekenhof erop aan dat de bufferkredieten toch worden meegenomen in de berekening van het vorderingensaldo (bv. als correctie op de onderbenutting). Dat zou de transparantie van de begroting verhogen: het laat zien welke veiligheidsmarge in de begroting is ingebouwd, ook al is het niet de intentie deze kredieten te gebruiken. In de uitvoeringsrekening dient te worden uitgelegd in welke mate en waarvoor die bufferkredieten werden aangewend.

Dergelijke bufferkredieten beperken de mogelijkheden van het Vlaams Parlement om de bestemming en besteding van de kredieten zelf goed te keuren. Ook daarom is een heldere rapportering over deze provisies nodig.

Index(provisie)

Zoals de algemene toelichting meldt, steunt de Vlaamse Regering zich voor de begrotingsaanpassing op de inflatievooruitzichten van het Federaal Planbureau van april 2025. Tabel IV-10 van de algemene toelichting vat die vooruitzichten samen. Het Federale Planbureau voorzag dat na de overschrijding van de spilindex in januari 2025 de volgende overschrijding zou plaatsvinden in september 2025. De nieuwe vooruitzichten van 6 mei 2025 voorzien een vertraging van de inflatie, waardoor de eerstvolgende overschrijding van de spilindex pas in februari 2026 zou plaatsvinden. Dat heeft ook als gevolg dat er nog geen impact is van het federale akkoord betreffende de vertraging van de indexatie van de ambtenarenlonen en uitkeringen. De federale overheid heeft in april beslist om de indexeringen pas door te voeren na 3 maanden bij een overschrijding van de spilindex. De begrote stijging van de indexprovisie met 103,7 miljoen euro zou bijgevolg niet meer nodig zijn voor het begrotingsjaar 2025.

De gezondheidsindex wordt gebruikt om de indexering van de werkingskredieten en een beperkt deel van de loonkredieten (die niet het systeem van de spilindex volgen) te bepalen. De raming van de groeivoet van de gezondheidsindex bedraagt in de vooruitzichten van mei 2025 2,3%, terwijl bij de initiële begrotingsopmaak 2025 werd uitgegaan van 2,1%. Aangezien de begrotingsaanpassing uitgaat van een gezondheidsindex van 3%, leidt op basis van de sensitiviteitsgegevens in de algemene toelichting deze vertraging ook tot 20,6 miljoen mindere uitgaven.

Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD)

De aangepaste begroting 2025 bevat een uitgavenpost van 14,0 miljoen euro voor de uitbetaling van schadevergoedingen bij (landbouw)rampen en premiesubsidies voor de brede weersverzekering. Als dat bedrag niet volstaat, kan er vanuit de landbouwbegroting tot 7,0 miljoen euro aan kredieten

worden herschikt naar het VFLD. Het VFLD raamt de uit te betalen bedragen voor de rampendossiers op ongeveer 7,4 miljoen euro.

Deze raming houdt nog geen rekening met de premiesubsidies voor de brede weersverzekering, (realisatie begrotingsuitvoering 2024: 10,8 miljoen euro), wat samen met de raming van de schadedossiers in 2025 het verwachte totaal op 18,2 miljoen euro brengt.

Het Rekenhof besluit dat het op de VFLD-begroting ingeschreven budget van 14 miljoen euro in 2025 niet volstaat en dat er dus bijkomende kredieten uit de landbouwbegroting nodig zullen zijn.

Dienstencheques

Een voorzichtige raming bij de initiële begroting 2025 ging ervan uit dat het anticipatie-effect (de aankoop van dienstencheques in 2024 om te anticiperen op de afschaffing van het fiscaal voordeel vanaf 1 januari 2025) een toename van 10% aan aankopen veroorzaakt, maar omdat de impact op de fiscale uitgave nog niet empirisch kon worden ondersteund, werd dat effect volgens de memorie van toelichting van het programmadecreet bij de initiële begroting 2025 nog niet meegenomen in de begrotingsopmaak van 2025.

De algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2025 voorziet in 12,1 miljoen euro extra vastleggings- en vereffeningskrediet voor de fiscale aftrek van de diensten- en wijkwerkcheques. Voor die bijstelling is de Vlaamse overheid uitgegaan van de bedragen opgenomen in een administratieve nota van de FOD Financiën van 5 maart 2025, waarbij het anticipatie-effect werd ingeschat op 10% meer aankopen of 14,5 miljoen euro. Uit informatie van de FOD Financiën blijkt echter dat die raming geen rekening houdt met de werkelijke uitvoeringscijfers van de verrichte aankopen van dienstencheques.

Op basis van het in 2024 aantal aangekochte dienstencheques blijkt echter een hogere kredietbehoefte. Globaal werden in 2024 ongeveer 109,0 miljoen dienstencheques gekocht, 24,7 miljoen meer dan in 2023. Die toename werd vooral gerealiseerd tijdens de laatste drie maanden van 2024 met een meervraag van 23,7 miljoen dienstencheques, of bijna 94% van de totale toename.

Als alle aangekochte cheques effectief recht zouden geven op een belastingvermindering, zou de impact 38,8 miljoen euro meer dan voorzien kunnen bedragen, en in totaal een kredietbehoefte van 196,5 miljoen euro impliceren. Hoewel het uiteindelijke bedrag door de impact van een aantal parameters (onder meer het aantal gebruikers, het aantal effectief ingediende aanvragen tot belastingvermindering, de toepassing van de limiet van 1.790 euro voor de aftrekbaarheid van dienstencheques ...) vermoedelijk lager zal uitvallen, lijkt de raming van het anticipatie-effect van 14,5 miljoen te laag ingeschat. Het Vlaamse departement Financiën en Begroting gaf aan geen eigen raming te hebben opgesteld.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

5.2 Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)

Departement Zorg - Vrijstelling arbeidsprestaties en eindeloopbaan

Voor het boekjaar 2024 was er een tekort aan kredieten van 18,3 miljoen euro voor de afrekeningen 2023-2024 en 2024-2025 (telkens voor de helft). Op basis van de stijgingspercentages van de laatste afrekeningen, bedraagt het stijgingspercentage gemiddeld 5,13%. Het door de administratie ingeschatte tekort voor 2025 bedraagt 10,7 miljoen euro. Het Rekenhof beveelt aan om in de nodige kredieten te voorzien om die tekorten in de toekomst te vermijden.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

5.3 Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)*Geïntegreerd investeringsplan (GIP)*

Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 voorzagt in de opmaak van een meerjarig geïntegreerd investeringsplan (GIP) dat ter goedkeuring voorgelegd zou worden aan de Vlaamse Regering, en dit uiterlijk bij de goedkeuring van de begrotingsaanpassing 2025. Om een zo groot mogelijk draagvlak te creëren voor de investeringen in de mobiliteitsinfrastructuur, zou het GIP als onderdeel van de begrotingsaanpassing 2025 ter bespreking en goedkeuring voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement. Bij de begrotingsopmaak 2025 verwelkomde het Rekenhof⁹¹ enerzijds de ambitie om werk te maken van een meerjarig en budgettair afgedekt GIP, anderzijds vroeg het om het GIP goed te keuren voorafgaand aan en niet gelijktijdig met de begrotingsindiening.

Het Rekenhof stelde vast dat het GIP, in tegenstelling tot wat in het regeerakkoord is opgenomen, niet bij de begrotingsaanpassing 2025 ter goedkeuring werd voorgelegd. Door het ontbreken van een goedgekeurd GIP blijven de investeringskredieten van het beleidsdomein MOW centraal ingeschreven op het bij de begrotingsopmaak 2025 gecreëerde nieuw provisie-artikel⁹². De uitgavenkredieten voor de investeringen onder constant beleid werden wel toegewezen bij de begrotingsopmaak 2025, maar in de BBT bij de begrotingsopmaak 2025 werd niet toegelicht over welke projecten het concreet ging. Gelet op het ontbreken van het GIP, geeft ook de begrotingsaanpassing 2025 geen transparant beeld over de investeringen die binnen het beleidsdomein MOW in 2025 zullen worden gerealiseerd. Bij de begrotingsaanpassing 2025 wordt daarenboven 70,0 miljoen euro aan uitgavenkredieten op het provisie-artikel geschrapt als eenmalige maatregel. Ook hier geeft de algemene toelichting geen informatie over de concrete inhoud van de besparing.

Het Rekenhof roept de Vlaamse Regering op om op korte termijn werk te maken van een goedgekeurd GIP 2025, waarbij de selectie en prioritering van de investeringsprojecten steunen op objectieve afwegingskaders. Na goedkeuring moeten de investeringskredieten via een aparte nota van de Vlaamse Regering nog worden verschoven naar de verschillende begrotingsartikels. Voor de begrotingsopmaak 2026 beveelt het Rekenhof aan om meteen de investeringskredieten, op basis van een goedgekeurd GIP, op de betrokken begrotingsartikels in te schrijven, wat de transparantie aanzienlijk zou verbeteren.

Ook acht het Rekenhof het wenselijk dat het goedgekeurde GIP, conform het regeerakkoord, alsnog wordt voorgelegd ter bespreking in én ter goedkeuring door het Vlaams Parlement om zo een transparant en democratisch debat mogelijk te maken over de investeringen in de Vlaamse mobiliteitsinfrastructuur.

In tegenstelling tot wat het decreet basisbereikbaarheid (2019⁹³) en de omzendbrief betreffende het GIP⁹⁴ voorschrijven, zal geen ontwerp GIP 2025-2029 ter formele advisering worden voorgelegd

⁹¹ https://www.ccrek.be/sites/default/files/Docs/2024_61_BegrotingVG_2025.pdf.

⁹² MBo-1MFH2LB-PR. Bij de BO2025 waren op dit provisieartikel 341,2 miljoen euro aan vastleggingskredieten en 142,7 miljoen euro aan vereffeningskredieten ingeschreven. Bij de begrotingsaanpassing 2025 is dit respectievelijk 339,3 miljoen euro aan vastleggingskredieten en 70,8 miljoen euro aan vereffeningskredieten.

⁹³ Decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid.

⁹⁴ Omzendbrief MOW 2019 02 betreffende het geïntegreerd investeringsprogramma Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken.

aan de vervoerregio's. Daardoor wordt hun input en feedback over de haalbaarheid, maturiteit en wenselijkheid van projecten en prioriteiten, gebaseerd op hun goedgekeurde regionale mobiliteitsplannen (RMP), niet meegenomen in het aangekondigde meerjarig GIP. Hoewel het GIP 2025-2029 de krachtlijnen van het investeringsbeleid zal bepalen, acht het Rekenhof het nog altijd belangrijk om dit GIP, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, alsnog voor te leggen aan de vervoerregio's, zodat ze eindelijk hun formeel adviserende opdracht kunnen vervullen en zodat hun input en feedback desgevallend meegenomen kan worden voor het meerjarig GIP 2026-2030.

Oosterweel

In september 2024 heeft Lantis de resterende biedingen van de aannemers voor de Oosterweelverbinding (Oosterweelknoop en de Rechteroever) goedgekeurd binnen de lopende NEC4-contracten. Lantis heeft daarvoor, in afspraak met het Politiek Stuurcomité, gedeelten van de NEC4-verbintenissen voor de Oosterweelknoop en Rechteroever en andere recent gestegen kosten (ongeveer 2.380,0 miljoen euro) ten onrechte nog niet vastgelegd in 2024. Het gaat om PFAS-gerelateerde uitgaven, andere overmachtrisico's en uitgaven voor de onderbouw van leefbaarheidsprojecten. Die vallen buiten de hoofdwerken, maar zijn als noodzakelijke verbonden kosten in de overheidsopdrachten opgenomen. Ook de begrotingen 2025 van de Vlaamse overheid en Lantis schreven nog geen kredieten in voor de verdere financiering van PFAS-gerelateerde kosten of voor andere overmachtrisico's, waarvan de opdrachtnemer dus wel vaststaat, maar de uiteindelijke kostprijs nog onzeker is. Volgens de algemene toelichting bij de aangepaste begroting 2025 werd voor de overmachtrisico's een oefening opgestart om met beheersmaatregelen de kost naar omlaag te brengen voor wat betreft de verontreiniging en het grondafzet.

De opname van de lening door Lantis wordt voor 2025 verhoogd met 228,0 miljoen euro naar 1.128,0 miljoen euro. Met die verhoogde lening kunnen de voor 2025 hogere verwachte uitgaven op de projecten, PFAS en andere verontreinigingen worden gefinancierd, aldus de algemene toelichting. In de aangepaste begroting van Lantis worden de uitgaven echter slechts verhoogd met 84,9 miljoen euro aan vereffeningskredieten, waarvan de Vlaamse Regering 82,0 miljoen euro niet meerekent in de begrotingsnorm. Het resterende bedrag van de lening dient ter compensatie van PFAS-gerelateerde kosten en overmachtrisico's, in afwachting van verdere financieringsafspraken. De algemene toelichting geeft geen verdere verklaring over het verband tussen het totaal geraamde, nog niet vastgelegde bedrag van de overmachtrisico's en andere bijkomende investeringsuitgaven (2.380,0 miljoen euro), de verhoogde lening (228,0 miljoen euro) aan Lantis en de in de aangepaste begroting 2025 bijkomend geraamde (investerings)uitgaven (84,9 miljoen euro) voor 2025. Er wordt ook in de toelichting geen meerjarenperspectief gegeven, wat wegens de omvang en looptijd van de investering aangewezen lijkt. Het Rekenhof vraagt daarom opnieuw een passende toelichting over de financieringsafspraken op korte en op lange termijn, zowel in de toelichting bij de begroting als in de voortgangsrapportage over het Toekomstverbond.

Met die verhoogde lening dekt het Vlaams Gewest bijna 10% van de in 2024 nog niet vastgelegde geraamde meerkosten voor de overheidsopdrachten voor de Oosterweelverbinding. Op basis van de bestaande financiële afspraken tussen de Vlaamse Regering en Lantis zouden de geraamde uitgaven van 2.380,0 miljoen euro echter rechtstreeks ten laste van het Vlaams Gewest vallen. Uit de begrotingsdocumenten blijkt niet in welke mate die verhoogde lening de bestaande financieringsafspraken aanpast. Bovendien is de terugbetalingscapaciteit voor de leningen via toekomstige toelinkkomsten ook niet onuitputtelijk: onbeperkte uitbreidingen zouden de robuustheid van het financieel model van het Oosterweelproject kunnen uithollen.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

5.4 Beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS)

Rationalisering van de arbeidsmarkt subsidies

De initiële begroting 2025 voorzag een besparing van 79,0 miljoen euro in het kader van de rationalisering van de arbeidsmarkt subsidies. Het Rekenhof stelde vast dat bij de begrotingsaanpassing 2025 een aantal vooropgestelde besparingen zijn teruggedraaid en door nieuwe zijn vervangen. Sommige ervan hebben een eenmalig karakter, andere zijn recurrent zonder dat dit in de algemene toelichting als dusdanig wordt benoemd. De nieuwe voorstellen passen wel binnen de globale besparing van 79,0 miljoen euro.

Dienstencheques

De voorschotfacturen van de dienstencheques voor november en december van het jaar 2024 worden beschouwd als een vooruitbetaling in 2024 en worden aangerekend in 2025 in overeenstemming met de prestaties. Die voorschotfacturen worden bijgevolg in 2024 aangerekend als een kredietverlening op een PA-artikel⁹⁵. Bij de oplevering van de prestatie in 2025 wordt de vooruitbetaling conform de ESR-regels afgeboekt als een kredietaflossing op het OP-artikel⁹⁶ en wordt de volledige uitgave ESR-matig aangerekend⁹⁷. Het OP-artikel houdt nog geen rekening met de hogere voorschotfacturen van november en december 2024 en bijgevolg dient de raming verhoogd te worden met 446,3 miljoen euro tot 715,7 miljoen euro.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

⁹⁵ JB0-1JDE2EA-PA (vanaf 2025 begrotingsartikel TB0-1TDE2RA-PA).

⁹⁶ TB0-9TDEARA-OP.

⁹⁷ TB0-1TDE2RA-WT.

6 Formele opmerkingen

6.1 Vlaamse deelstaatoverheid

Het INR nam twee nieuwe rechtspersonen op in de lijst met publieke eenheden behorend tot de Vlaamse deelstaatoverheid, met name Brussels Philharmonic vzw (oktober 2024) en IMEC EU Pilot Line nv (april 2025)⁹⁸. Bij de begrotingsaanpassing 2025 werden die entiteiten nog niet meegenomen in de consolidatieperimeter van de Vlaamse overheid.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

6.2 Algemene toelichting

Tabel II-1 Samenvatting evolutie bij ongewijzigd beleid BA 2025

Het bedrag opgenomen op de lijn *Evolutie ongewijzigd beleid* in tabel II-1 *Samenvatting evolutie bij ongewijzigd beleid BA 2025* (-100.163) is fout. Het correcte bedrag is -164.418.

Titel 10 – Toegewezen ontvangsten

Onder titel 10. *Toegewezen ontvangsten* vermeldt de aangepaste begroting 2025 dat de raming van de toegewezen ontvangsten 802,4 miljoen euro bedraagt. Zowel artikel 2 van het middelendecreet, als het totaal van de toegewezen ontvangsten in de tabel III. *Overzicht begrotingsfondsen* geven 959,9 miljoen euro weer. Daar het titel 10. *Toegewezen ontvangsten* om ESR ontvangsten betreft, is de link met het middelendecreet niet duidelijk.

Punt IV.4. Bespreking per beleidsdomein

Bepaalde uitgaven worden niet of niet transparant toegelicht in de algemene toelichting. Zo zit de wijziging van bijna 12,0 miljoen euro aan pensioenbijdragen⁹⁹ vervat in een grotere wijziging, maar wordt die niet afzonderlijk vermeld. Met name wordt vanuit de provisie 5-sporen¹⁰⁰ 21,0 miljoen euro aan vastleggings- en vereffeningskrediet gecompenseerd naar de entiteiten van de Vlaamse overheid om de meerkosten naar aanleiding van het nieuwe personeelsbeleid *Expeditie Talent* te financieren.

ANTWOORD

De raming van de toegewezen ontvangsten ten bedrage van 802,4 miljoen euro betreft de ESR-aanrekenbare toegewezen ontvangsten. De raming van de toegewezen ontvangsten ten bedrage van 959,9 miljoen euro betreft de totale toegewezen ontvangsten.

Wat betreft de herverdeling van de provisie 5-sporen werd bijkomende toelichting gegeven in het kader van de bespreking in de betrokken Commissie van het Vlaams Parlement.

Van het overige deel van bovenstaande opmerkingen van het Rekenhof wordt er akte genomen.

⁹⁸ Artikel 8 van de VCO meldt dat *als een rechtspersoon vóór 1 juli van een bepaald jaar deel uitmaakt van de Vlaamse deelstaatoverheid (...) is hij vanaf de begrotingsopmaak van het daaropvolgende jaar onderworpen aan de regels, vermeld in deze codex. Na 1 juli is de rechtspersoon vanaf de begrotingsaanpassing van het daaropvolgende jaar onderworpen aan de regels.*

⁹⁹ SGo-1SKC2TD-LO.

¹⁰⁰ SGo-1SKC2TG-PR.

6.3 Uitgavendecreet

Artikel 4

Met artikel 4 van het ontwerpdecreet tot aanpassing van de algemene uitgavenbegroting wordt in het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting een artikel 10/1 ingevoegd dat strekt tot het onderwerpen van de herverdeling van vastleggingskredieten aan een begrotingsakkoord of regeringsbeslissing. In het nieuwe artikel is echter niet aangegeven wanneer hetzij een begrotingsakkoord hetzij een regeringsbeslissing nodig is.

Artikel 15

Artikel 15 vervangt artikel 40 van het decreet van 20 december 2024 houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2025. Het gewijzigde artikel schrapt in §3 de subsidie aan de niet-openbare regionale televisievereniging (Nortv) van maximum 180 duizend euro, maar vermeldt dit niet in de verantwoording van de decreetsbepalingen bij dit artikel.

Artikel 35 - Fonds ter bestrijding van de uithuiszettingen

Er is geen overeenstemming tussen het bedrag aan vastleggingskrediet zoals vermeld in artikel 35 van de begrotingsaanpassing 2025 (1.710.000 euro) en het bedrag aan vastleggingen vermeld in de begroting van het Fonds (1.717.000 euro).

ANTWOORD

Er wordt een amendement ingediend voor de aanpassing van het bedrag in artikel 35.

Van het overige deel van bovenstaande opmerkingen van het Rekenhof wordt er akte genomen.

6.4 Verantwoording decreetbepalingen

Meestal is er een formele verantwoording van de artikelen en hun onderdelen, soms uitgebreid, soms slechts summier. De verantwoording is niet altijd van dezelfde inhoudelijke kwaliteit. Er zijn verschillende bepalingen waar een verantwoording (deels) ontbreekt. Zo is artikel 41 niet volledig verantwoord.

De verantwoording bij artikel 42 is in strijd met het decreetartikel zelf. Het decreetartikel meldt de schrapping van artikel 102 van het decreet houdende de initiële uitgavenbegroting 2025. De verantwoording bij dit artikel herneemt die van bij de initiële uitgavenbegroting 2025, en meldt waarom deze bepaling in de initiële begroting 2025 moet behouden blijven.

Bij decreetbepalingen over diensten met afzonderlijk beheer wordt regelmatig gewerkt met generieke motiveringen die de algemene inhoud van een dergelijk artikel beschrijven, maar die gebeurlijke specifieke bepalingen onverantwoord laten. Dat is het geval bij artikel 34, dat artikel 85 van het decreet houdende de initiële uitgavenbegroting 2025 vervangt (DAB BRV-Fonds). Ook bij de rechtspersonen is dat soms het geval. Zo kan worden verwezen naar artikel 50, dat artikel 113 van het decreet houdende de initiële uitgavenbegroting 2025 wijzigt (Vlaams Brusselfonds).

De toekenning van subsidies kan alleen gebeuren op basis van een decreet. Subsidies die geen inhoudelijke decretale basis hebben, moeten worden opgenomen in de decreetbepalingen van het uitgavendecreet. De omschrijving van de subsidie stemt overeen met de omschrijving van een basisallocatie ressorterend onder het begrotingsartikel waarbij de rechtsgrond wordt ingeschreven. Die benadering moet ook worden doorgetrokken in de verantwoording, die nu soms alleen verwijst

naar basisallocaties, zonder het betrokken begrotingsartikel te vermelden, of waar geen van beide wordt vermeld. Een voorbeeld daarvan is artikel 41.

De verwijzing naar paragrafen in de verantwoording ontbreekt ook regelmatig of de verantwoording volgt niet de indeling van de paragrafen, wat de verantwoording minder overzichtelijk maakt. Er kan bijvoorbeeld worden verwezen naar de artikelen 29 en 40.

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

6.5 Programmadecreet

Artikel 4 - Financiering lokale besturen: responsabiliseringsbijdragen

De voorgestelde vervanging van het derde lid van artikel 26 van het programmadecreet van 20 december 2019 betreft een bepaling die reikt tot en met 2024. Het is de bedoeling dat voor de wettelijke basisbijdrage en de responsabiliseringscoëfficiënt maximale percentages van respectievelijk 43% en 75% zullen gelden. Onder die percentages zullen de werkelijke percentages van toepassing zijn. De voorgestelde formulering in het ontwerp van programmadecreet is niet duidelijk. Het principe van de voorgestelde wijziging zou duidelijker verwoord worden met de volgende formulering: *Voor de dotatie wordt rekening gehouden met het werkelijke percentage van de wettelijke basisbijdrage en de responsabiliseringscoëfficiënt met een maximum van respectievelijk 43% en 75%.*

ANTWOORD

Er wordt akte genomen van de opmerking van het Rekenhof.

6.6 Begrotingstechnisch

Opgroeien Regie

Bij de initiële begroting 2025 werden een aantal besparingsmaatregelen opgenomen, waaronder de kindkorting. In het masterplan kinderopvang is bepaald dat die besparing pas vanaf 2026 zal worden gerealiseerd. De besparing zou een extra ontvangst van 10,0 miljoen euro opleveren. Het Rekenhof merkt op dat deze extra ontvangst bij de begrotingsaanpassing niet werd geschrapt, maar dat een uitgave voor hetzelfde bedrag werd opgenomen. Op die manier is de begroting van de ontvangsten en de uitgaven voor kinderopvang met 10,0 miljoen euro overschat.

ANTWOORD

De niet-realiserings van de voorziene meerontvangst zal via de begrotingsuitvoering gecompenseerd worden door een evenredige niet-realiserings van de uitgaven.